

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
OSREDNJA HUMANISTIČNA KNJIŽNICA

Nastja Janžekovič

**POSTAVITEV KNJIŽNIČNEGA GRADIVA V KNJIŽNICI ODDELKA
ZA KLASIČNO FILOLOGIJO OSREDNJE HUMANISTIČNE
KNJIŽNICE FILOZOFSKE FAKULTETE UNIVERZE V LJUBLJANI:
ANALIZA STANJA IN PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE**

Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Ljubljana, 2024

Janžekovič, N., Postavitev knjižničnega gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo
Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: analiza stanja in
predlogi za izboljšave. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Ključna dokumentacijska informacija

Ime in PRIIMEK: Nastja JANŽEKOVIČ

Naslov pisne naloge: Postavitev knjižničnega gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: analiza stanja in predlogi za izboljšave

Kraj: Ljubljana

Leto: 2024

Št. strani: 36

Št. slik: 5

Št. preglednic: 0

Št. prilog: 3

Št. strani prilog: 7

Št. referenc: 19

Strokovno usposabljanje za bibliotekarski izpit je potekalo v: Osrednji humanistični knjižnici Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, v knjižnici Oddelka za klasično filologijo in knjižnici Oddelka za zgodovino

Mentor v času strokovnega usposabljanja: mag. Barbara Šatej, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za zgodovino

UDK: 025.8:027.7(497.4Ljubljana)(043)

Ključne besede: klasična filologija, postavitev knjižničnega gradiva, prosti pristop, signatura, visokošolske knjižnice

Izvleček

Knjižnica Oddelka za klasično filologijo je v Sloveniji edina za področje klasične filologije ter antičnih in humanističnih študij, zato je njena zbirka zelo pomembna. Zaradi dolgoletne prostorske in kadrovske problematike ima slabo urejen fizični dostop do gradiva. To zaradi omejenega prostora in drugih dejavnikov trenutno ni postavljeno v prostem pristopu, čeprav uporabniki knjižnice izražajo potrebo po uporabi tiskanih virov in brskanju po policah. Namen raziskave je bil analizirati obstoječe stanje prostorske ureditve in postavitve gradiva, oboje ovrednotiti z vidika poslanstva in nalog visokošolske knjižnice ter ugotoviti, kakšne so izkušnje in pričakovanja ciljnih uporabnikov. Cilj raziskave je bil najti rešitve za postavitev gradiva v prostem pristopu z ozirom na trenutne omejitve. Uporabili smo metodo spletne ankete, izvedene med ciljnimi uporabniki. Pri iskanju predlogov, vrednotenju stanja in za primerjavo z rezultati ankete smo poiskali nekaj relevantnih virov na temo prostega pristopa in funkcije tiskanih virov ter prostora v visokošolskih knjižnicah dandanes. Za seznanjanje z dobrimi primeri prostega pristopa smo si šli ogledat nekaj oddelčnih knjižnic OHK, sledila je sinteza pridobljenih informacij in oblikovanje predlogov za izboljšave. Ugotovili smo, da so trenutno izvedljive manjše spremembe, ki bi v prostoru klasičnofilološke knjižnice uporabnikom lahko ponudile več možnosti za brskanje po gradivu in spoznavanje zbirke. Pomen rezultatov je tudi, da so opozorili na prednosti prostega pristopa in rabe tiskanih virov ter ponudili vprašanja in spodbudo k premislekom za nadaljnje raziskovanje optimalnih možnosti in modelov postavitve gradiva v visokošolskih knjižnicah, saj zlasti v slovenskem prostoru zaenkrat ni veliko literature in opravljenih raziskav na to temo.

KAZALO VSEBINE

1 UVOD	1
2 VLOGA TISKANIH INFORMACIJSKIH VIROV IN NAČIN POSTAVITVE GRADIVA V VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNICAH.....	3
2.1 TISKANI INFORMACIJSKI VIRI V VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNICAH	3
2.2 ZAKONSKI AKTI IN PROSTI PRISTOP V VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNICAH.....	8
3 KNJIŽNICA ODDELKA ZA KLASIČNO FILOLOGIJO IN NJEN POTENCIAL... 	11
3.1 OD KNJIŽNICE KLASIČNEGA SEMINARJA DO KNJIŽNICE ODDELKA ZA KLASIČNO FILOLOGIJO	11
3.2 POSTAVITEV GRADIVA V KNJIŽNICI ODDELKA ZA KLASIČNO FILOLOGIJO NA FILOZOFSKI FAKULTETI UNIVERZE V LJUBLJANI	12
4 RAZISKAVA O POSTAVITVI GRADIVA V KNJIŽNICI ODDELKA ZA KLASIČNO FILOLOGIJO	16
4.1 POTEK RAZISKAVE IN ZASTAVLJENE HIPOTEZE	16
4.2 RAZULTATI RAZISKAVE	17
4.2.1 Status anketirancev ter pogostost in namen obiska knjižnice.....	17
4.2.2 Poznavanje in vrednotenje trenutne postavitve gradiva v knjižnici ter pričakovanja v primeru sprememb	20
4.2.3 Primerjanje knjižnice za klasično filologijo z drugimi visokošolskimi knjižnicami in pozitivne izkušnje ter predlogi anketirancev	24
4.3 RAZPRAVA	26
5 PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE V POSTAVITVI GRADIVA V KNJIŽNICI ODDELKA ZA KLASIČNO FILOLOGIJO	28
6 ZAKLJUČNE MISLI.....	32
7 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA.....	34

KAZALO SLIK

Slika 1: Tloris knjižnice Oddelka za klasično filologijo z legendo pojasnjenih internih oznak	13
Slika 2: Status anketiranih uporabnikov	18
Slika 3: Pogostost obiskovanja knjižnice Oddelka za klasično filologijo	19
Slika 4: Najpogostejši razlogi za obisk knjižnice Oddelka za klasično filologijo	20
Slika 5: Kako se uporabniki pri iskanju gradiva v obravnavani knjižnici znajdejo sami.....	23

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Seznam kod, ki se vnašajo pod interno oznako po lokalnem šifrantu Oznaka podlokacije v signaturi.....	i–ii
Priloga 2: Seznam UDK vrstilcev, ki se uporabljajo v knjižnici za klasično filologijo.....	iii–iv
Priloga 3: Anketni vprašalnik.....	v–vii

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici mag. Barbari Šatej, študentkam in študentom ter sodelavkam in sodelavcem na Oddelku za klasično filologijo, prav tako pa tudi sodelavkam in sodelavcem iz Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

1 UVOD

Knjižnico Oddelka za klasično filologijo Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani (dalje OHK) kljub manjšemu številu študentov treh študijskih programov oddelka dejansko uporablja širši krog uporabnikov, tako z drugih oddelkov Filozofske fakultete, kot tudi drugih fakultet, institucij in ostali interesenti. Posledično je obisk knjižnice večji kot bi pričakovali glede na število vpisanih študentov in zaposlenih na samem oddelku, kjer je knjižnica prvotno namenjena predvsem podpori za izvajanje študijskih programov. Zaradi prostorske in kadrovske problematike, ki traja že več let¹, je ena od težav oddelčne knjižnice tudi omejen fizični dostop do knjižničnega gradiva, ki trenutno ni postavljeno v prostem pristopu. S tem je okrnjena možnost fizičnega dostopanja do gradiva in samostojnega brskanja ter iskanja. Navedeni uporabniki knjižnice Oddelka za klasično filologijo kljub razpoložljivosti elektronskih virov kažejo potrebo po uporabi tiskanih virov in brskanju po policah, pogrešajo pa tudi ustrezen čitalniški prostor. Omembe vredno je tudi dejstvo, da je knjižnična zbirka kljub majhnosti zelo pomembna za področje klasične filologije in sorodnih ved, saj je edina v slovenskem prostoru, ki pokriva tovrstne vsebine. Nemalo gradiva je edinstvenega pomena, saj je na voljo kot edini izvod v slovenskem prostoru.

Namen raziskave je bil analizirati trenutno oziroma dosedanje stanje prostorske ureditve in postavitve gradiva v obravnavani knjižnici, stanje ovrednotiti z vidika poslanstva in nalog visokošolske knjižnice ter poiskati in predlagati načine za izboljšanje. Na podlagi raziskave naloga poskuša ponuditi predloge, kako bi lahko prostor preuredili in s tem omogočili uporabnikom prijaznejšo postavitev gradiva v prostem pristopu. Cilj raziskave je bil najti optimalne dolgoročne rešitve za postavitev gradiva v prostem pristopu z ozirom na omejitve in pogoje, vendar tako, da bi ciljnim uporabnikom omogočili več samostojnega iskanja in brskanja. Posledično je bil namen poiskati tudi dolgoročne rešitve za izboljšanje delovnih pogojev za zaposleno v obravnavani knjižnici, kajti oboje – tako izboljšana uporabniška izkušnja kot pogoji dela za knjižničarja – lahko prispeva k temu, da knjižnična zbirka zaživi in

¹ Knjižničarka je zaposlena za polovični delovni čas, polovično pa opravlja delo samostojne strokovne delavke v oddelčni strokovni službi, kar zahteva drugačno dinamiko, vsebine in razporeditev delovnih nalog. Knjižnični prostor je obenem pisarna strokovne službe Oddelka za klasično filologijo, ki za svoje delovanje terja diskretnost in druge specifične pogoje dela. Tudi zato je v trenutnih razmerah praktično nemogoče kontinuirano nuditi ustrezne čitalniške prostore znotraj same oddelčne knjižnice.

postane bolj funkcionalna, torej prostor za študij in raziskovanje, ne pa skladišče ali muzej. Temeljna raziskovalna vprašanja, na katera je raziskava poskušala odgovoriti, so: kako dobro uporabniki knjižnice poznajo trenutno postavitev; ali se zavedajo njenih slabosti oziroma prednosti; ali bi se pri iskanju gradiva lahko znašli sami; kaj pogrešajo oziroma kakšnih sprememb si najbolj želijo v smislu možnosti dostopanja do gradiva. Nadaljnja obravnava teme na podlagi raziskave je bila opravljena s pomočjo spletne ankete, ki smo jo posredovali ciljnim uporabnikom, pri katerih je obravnavana knjižnica neločljivo povezana s študijskim in raziskovalnim procesom, to je študentom in zaposlenim na Oddelku za klasično filologijo. Pri iskanju predlogov in vrednotenju stanja ter za primerjavo z rezultati ankete smo poiskali in preučili izbrane relevantne vire na temo prostega pristopa in funkcije tiskanih virov ter prostora v visokošolskih knjižnicah 21. stoletja. Za spoznavanje dobrih primerov postavitve v prostem pristopu in za primerjavo smo si šli ogledat nekaj sorodnih oddelčnih knjižnic OHK, sledila je sinteza pridobljenih informacij in oblikovanje predlogov za izboljšave.

Kot je bilo zapisano že uvodoma, je obravnavana visokošolska knjižnica ena od manjših, kar pa nikakor ni tudi z vidika obsega in pomena zbirke ter njene izobraževalno-raziskovalne funkcije. Knjižnica Oddelka za klasično filologijo je namreč edina knjižnica v Sloveniji, ki je specializirana za področje klasične filologije, antičnih in humanističnih študij. Knjižnična zbirka obsega gradivo s področja grškega in latinskega jezika v vseh njunih časovno-prostorskih različicah. Je ena od 18-ih oddelčnih knjižnic OHK, ki se nahajajo v ločenih prostorih in deloma tudi delujejo samostojno². Od ustanovitve OHK je bilo nekaj pobud in načrtov za selitev, združevanje oddelčnih knjižnic in večje organizacijsko-prostorsko-kadrovske spremembe, a se doslej nobena od variant ni udeležila. Knjižnica Oddelka za klasično filologijo tako po svojih najboljših močeh nadaljuje svoje poslanstvo, ki je zlasti podpora študijskemu procesu³ ter raziskovalni dejavnosti na področju klasične filologije in antičnih ter humanističnih študij.

² Poleg skupne organizacije kot delovno telo fakultete oddelčne knjižnice OHK povezuje tudi organizacija bibliotekarjev v delovnih skupinah, medtem ko je večji del samostojna in kot manjša organizacijska enota vezana zlasti na vodstvo, potrebe, finančne, kadrovske in druge specifične samega Oddelka za klasično filologijo.

³ Predvsem za študijske programe, ki jih na do- in podiplomski stopnji izvaja Oddelek za klasično filologijo (Latinski jezik, književnost in kultura, Grški jezik, književnost in kultura ter Antični in humanistični študiji) ter za druge sorodne programe (npr. s področij arheologije, zgodovine, jezikoslovja, teologije, umetnostne zgodovine, literarne zgodovine in teorije, med drugim pa tudi za nekatere naravoslovne študijske smeri, kjer je vsaj osnovno znanje klasičnih jezikov še vedno nepogrešljivo).

2 VLOGA TISKANIH INFORMACIJSKIH VIROV IN NAČIN POSTAVITVE GRADIVA V VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNICAH

2.1 TISKANI INFORMACIJSKI VIRI V VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNICAH

Vloga in storitve visokošolskih knjižnic se v zadnjih desetletjih po razcvetu elektronskih virov spreminjajo veliko hitreje kot v katerikoli drugi vrsti knjižnic. Spremembe na tem področju je dodatno pospešilo še dogajanje med in po pandemiji, zato smo po letu 2019 bili priča skokovitim spremembam in zahtevam po še hitrejšem prilagajanju visokošolskih knjižnic, da bi lahko nadaljevale svoje poslanstvo, zagotavljale razvoj in celo preživetje svoje dejavnosti. Naglim spremembam v družbi in pospešeni rabi elektronskih virov je sledilo tudi spremenjeno dojemanje knjižničnega prostora, zlasti v visokošolskem in znanstveno-raziskovalnem okolju pa je nastalo nemalo dilem in raziskav, ki se sprašujejo o smiselnosti obstoja visokošolskih knjižnic v obstoječem stanju in celo o (ne)smiselnosti knjižnih polic in tiskanih virov v samih knjižnicah. Izraz prosti pristop se tako pogosto napačno zameša celo z izrazom prosti dostop, ki ga sicer uporabljamo za poimenovanje dostopa do elektronskih informacijskih virov, ki so za uporabnika brezplačni oziroma jih zanj naroča knjižnica. Pri pregledu virov o prostem pristopu smo ugotovili, da prevladuje obravnavanje prostega pristopa (in UDK) v splošnih in šolskih knjižnicah. Po drugi strani pa so raziskave na področju visokošolskih knjižnic zadnja leta v glavnem posvečene odprtemu dostopu, virtualnim knjižnicam in elektronskim virom – torej predvsem raziskovanju virtualnih »knjižničnih« prostorov in hibridnih knjižnic. Knjižnični fizični prostori in z njimi knjižnične police medtem postajajo vse bolj vprašljivi, odvečni ali predmet nujne preobrazbe. Vse to pa gre na račun vedno manjše pozornosti klasičnemu tiskanemu gradivu, upravljanju tiskanih zbirk in rabi knjižnih polic kot pomembnega in še vedno relevantnega vira informacij. A vendarle – lahko klasična knjižnica z dobro založenimi policami sploh še konkurira ostalim ponudnikom informacij? Kaj vse to pomeni za uporabnika, ki še ni vaju visokošolske knjižnice? Eden od razlogov za ohranjanje ali uvajanje postavitve v prostem pristopu tam, kjer še ni omogočen, je, da je postavitev v prostem pristopu večini študentov znana že iz šolskih in splošnih knjižnic in jim predstavlja del kulture izobraževanja. Obenem pa na visokošolski ravni dodano vrednost predstavlja še dostop do kvalitetnih virov na spletu. Če je torej omogočeno oboje in je kombinacija uravnovešena ter viri skrbno izbrani za informacijske potrebe in podporo specifičnim študijsko-raziskovalnim procesom, lahko govorimo o idealni visokošolski knjižnici 21. stoletja.

Lovenjak in Južnič (2014, str. 88) sta v svojem prispevku na posvetovanju bibliotekarjev po zgledu tujih avtorjev in trendov omenila pred desetletjem popularen koncept visokošolske knjižnice kot družabnega in učnega prostora ter v sklepnih mislih dodala, da »premik k uporabi digitalnih knjižničnih zbirk omogoča visokošolskim knjižnicam in knjižničarjem, da ne razmišljajo o prostoru le kot prostoru, kjer je shranjeno gradivo in v odprtem dostopu na voljo uporabnikom.« Prostor visokošolskih knjižnic naj bi bolj služili svojemu poslanstvu, če bi jih preoblikovali v prostore za študij in druženje⁴, a pri tem se postavljajo vprašanja, kako bi lahko takšen delno družabni prostor sobival z gradivom v prostem pristopu in prostori za samostojni študij v tihem in varnem zavetju knjižničnih polic. Avtorja sta izpostavila pomen skrbnega načrtovanja prostora⁵ in sklenila, da bi OHK ob ugodnih razmerah in podpori lahko ob takrat bližajoči se stoletnici Filozofske fakultete postala sodobno informacijsko, študijsko in družabno središče humanističnih ved. Žal situacija z današnje perspektive po desetih letih še ne kaže zadovoljivih rezultatov. Tudi avtorica Ambrožič (2012, str. 57) je podobno zapisala, da so izkušnje tujih knjižnic »lahko vodilo pri oblikovanju vizije razvoja slovenskih visokošolskih knjižnic in njihovem odzivanju na spremembe v okolju. A njihova prihodnost bo odvisna tudi od nadaljnjega razvoja izobraževalnega in znanstvenoraziskovalnega procesa na njihovih matičnih visokošolskih zavodih ter prepoznavanja vloge knjižnic kot dejavnika, ki pomembno vpliva na njegove končne izide.« Izpostavila je pomen prepoznavanja vloge knjižnic, ki pa, dodajamo, so navsezadnje kljub konkurenci v času prevlade elektronskih virov in poplave informacij še toliko bolj pomembne vzgojiteljice pri informacijskem opismenjevanju. Obenem je avtorica v članku predstavila tudi vidik, kako uporabnike spet privabiti v knjižnice. Pravi, da se študentje vračajo v knjižnice tudi zato, ker jim knjižnica »ponuja skupnostni prostor, v katerem lahko v mirnem okolju študirajo in raziskujejo, pri čemer niso sami, saj so vidni drugim in vidijo druge« (Ambrožič, 2012, str. 60), zato je s tem namenom treba preoblikovati fizične knjižnične prostore tako, da se bodo uporabniki začeli vračati. Izpostavila je še vpliv novega učnega okolja po vpeljavi bolonjske reforme, ko so se študijske dejavnosti usmerile s študijske vsebine (in gradiva) na študente in raziskovalce same – pri tem pa je visoka stopnja informacijske pismenosti še toliko bolj ključna. Obenem je opozorila, da je treba omogočiti

⁴ Knjižnica kot t. i. tretji prostor.

⁵ S tem namenom je Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo v letih 2014–2015 izvedel raziskavo o uporabnikih in njihovih potrebah, saj se je leta 2014 našla možna rešitev za dolgoletno prostorsko stisko Filozofske fakultete in s tem tudi OHK. Predvidena selitev v prostore sosednje Fakultete za kemijo na Aškerčevi zaradi spremembe planov nato ni uspela.

Janžekovič, N., Postavitev knjižničnega gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: analiza stanja in predlogi za izboljšave. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

dostop tako do elektronskih kot tiskanih virov, in izpostavila pomen visokošolskih knjižnic ter njihovo prednost pred drugimi ponudniki informacij v tem, da ima tipična visokošolska knjižnica zbirko zasnovano ter prilagojeno učenim in raziskovalnim potrebam svojih uporabnikov. Kot taka je sito za dotok ustreznih, kvalitetnih in preverjenih virov. Ambrožič je navedla predvidevanja (Lewis, 2012, v Ambrožič, 2012), kako naj bi izgledalo spremenjeno okolje knjižnic do leta 2020. Postale naj bi skupna skladišča tiskanega gradiva, ki naj bi jih upravljali konzorciji znanstvenih ustanov, prevladoval bi odprti dostop, več sredstev pa bi bilo namenjenih za podporo odprtemu objavljanju raziskovalcev. Menimo, da je bilo to predvidevanje dokaj realno.

Za obravnavano temo je zanimiv članek (Wilders, 2017), ki je skušal napovedati, kakšna bo vloga visokošolskih knjižnic leta 2025. V obravnavano temo smo ga vključili zaradi jedrnatega pregleda dveh bistvenih deležnikov visokošolskih knjižnic – uporabnikov in knjižničarjev. Ker je leto 2025 pred vrati, nas je zanimalo, kakšno vlogo je raziskava predvidela za knjižnične police in kaj od tega se uresničuje. Najprej je treba opozoriti, da pred pandemijo ni bilo mogoče predvideti dodatnega dejavnika, ki je še pospešil »izumiranje« knjižničnih polic. Članek se sprašuje o smiselnosti prostega pristopa v visokošolskih knjižnicah v času razcveta elektronskih virov. Na podlagi študije primera knjižnice Univerze Utrecht na Nizozemskem je avtor knjižnične delavce povabil k razmisleku o tem, kako bi lahko prosti pristop naredili čim bolj funkcionalen. Predvideval je sicer, da bi lahko knjižnične police v letu 2025 še vedno imele pomembno vlogo pri ponujanju dostopa do gradiva, ki ga uporabniki raje berejo v tiskani obliki. Opozoril pa je, da se police v prihodnosti ne bi smele osredotočati samo na tiskane vire, ampak tudi na elektronske, saj večina knjižnic postaja hibridnih. Knjižnične police bi tako po njegovem lahko pomenile dodano vrednost pri ustvarjanju navdihujočega prostora, ki je namenjen študiju. Glede na mnenje uporabnikov je raziskava ugotovila, da je na področju humanističnih ved večji poudarek na branju knjig oziroma daljših publikacij, medtem ko je na naravoslovno-tehniških področjih več branja znanstvenih in strokovnih člankov, zato pri slednjih knjižnične police niso tako pomembne za hrambo in brskanje po gradivu⁶. Članek je izpostavil še »navdihujoč« vidik

⁶ Tudi v Centralni tehniški knjižnici Univerze v Ljubljani so po beleženju izposoje že v letu 2006 opazili močan upad izposoje tiskanih gradiv, medtem ko je uporaba elektronskih virov precej narasla. Poleg izposoje naj bi drug razlog za te spremembe bil tudi spremenjeno znanstveno komuniciranje in s tem zmanjšana klasična vloga raziskovalnih knjižnic. O tem je več napisano v članku: Žaucer, M. in Šauperl, A. (2007). Nujnost racionalizacije postopkov in dela v knjižnicah. *Knjižnica*, 51(3-4), 195–211.

knjižnih polic v prostoru. Kot nekakšen inventar naj bi na študente delovale stimulativno, tudi če ti sploh ne brskajo in si ne izposojajo gradiva. Ob tako romantični predstavi smo se vprašali, kakšen pomen ima potem ureditev gradiva na policah oziroma ali ima klasifikacija v tem kontekstu sploh še smisel? Zanimiv primer take uporabe in »postavitve« odsluženega gradiva v prostorih visokošolske knjižnice je opisal Gleasner (2023). Da bi knjižnični prostor s postavitvijo gradiva postal ne le bolj funkcionalen, ampak tudi uporabnikom bolj privlačen, so večjo količino izločene periodike na police postavili kot dekoracijo za inspiracijo in za zmanjševanje hrupa. Pri odločanju, katere revije uporabiti, je bil najpomembnejši kriterij barva hrbtišča. V tem projektu⁷ torej sama relevantnost vsebine ni igrala nobene vloge, saj revije niso bile namenjene izposoji, ampak ustvarjanju spodbudnega vzdušja in kulise za študij v knjižničnih prostorih. A to je le ena od inovativnih idej »postavitve gradiva«, kajti Gleasner (2023) je navedel še nekaj drugih projektov v ameriških visokošolskih knjižnicah, kjer so želeli prostore in postavitev gradiva preurediti tako, da bi privabljali uporabnike. Zaključil je, da je težko predvideti, kakšen bo učinek na uporabnike, potem ko so izločili 78 % periodike in dodal, da so opisane metode uporabne tako za velike kot majhne knjižnice ter manjše in obsežnejše selitve.

Avtorica Logar-Pleško (2002) je poudarila pomen ohranjanja pravilnega ravnovesja med lastnim kupljenim gradivom in tistim, do katerega ima ustanova dostop. Med drugim je obravnavala tudi izjemno pomembne dejavnike in vidike sodobnih visokošolskih knjižnic: tesno povezanost s študijskimi programi, s katerimi so se tako rekoč skupaj razvijale in oblikovale svoje zbirke tiskanih virov⁸, vprašanja v zvezi s shranjevanjem in obstojnostjo tako tiskanih kot elektronskih virov, nenazadnje pa izpostavila še paradoks virtualnosti proti odličnosti. Pravi, da je dostop do najpomembnejših svetovnih baz podatkov za prenovo univerzitetnega študija sicer temeljni kamen, na katerem bi morali graditi tudi slovensko univerzo 21. stoletja, obenem pa še vedno največ odprtih vprašanj ostaja v zvezi s shranjevanjem gradiva, saj ni zagotovljeno, da bodo tudi sodobni mediji obstojni za preizkušnje časa, ki niso mogle do živega starim pisnim podlagam. Kar je z vidika virtualnosti proti odličnosti najpomembnejše za vztrajanje pri omogočanju prostega pristopa v visokošolskih knjižnicah, je po Logar-Pleško (2002) tudi podatek, da so številne raziskave potrdile povezanost

⁷ Projekt reorganizacije prostora in selitve gradiva so izvedli v letih 2018–2019, pred pandemijo.

⁸ To velja zlasti za OHK, kjer so se današnje oddelčne knjižnice razvijale iz seminarskih knjižnic in napol zasebnih knjižničnih zbirk.

Janžekovič, N., Postavitev knjižničnega gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: analiza stanja in predlogi za izboljšave. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

med višje ocenjenimi študijskimi programi in dobro knjižnico z določenim številom knjig ter serijskih publikacij, dostop do drugih baz pa ji ta položaj lahko samo utrdi. Avtorica je namreč opozorila, da če so knjige digitalizirane, ljudje ne morejo več mimogrede brskati po njih, posebni programi, ki prinašajo povzetke objavljenih del, pa tega ne morejo nadomestiti. Za nadaljnja raziskovanja je predlagala tudi primerjave med uspešnostjo raziskav uporabnikov, ki imajo vse gradivo na razpolago fizično v knjižnici, in tistih, ki imajo vse dostopno na spletu.

Podobno so opozorile Kohl idr. (2017) v obravnavi problematike prostorske stiske in izločanja tiskanih virov iz zbirke knjižnice Univerze New Mexico⁹, ki ima podobno prostorsko problematiko kot OHK, sorodna pa ji je tudi po vsebini, saj zbirka pokriva področje humanistike in družboslovja. Enako je s podobnimi uporabniki, ki si želijo tako izposoje tiskanega gradiva kot tudi več čitalniških površin. Avtorice so mnenja, da se zlasti leposlovja in humanistike ne bi smelo dajati v kakšno drugo postavitev od prostega pristopa, nikakor ne npr. v skladiščno. Kar pa je najbolj relevantno z vidika pomena, vloge in upravičenega ohranjanja vsaj dela tiskanih virov v visokošolskih knjižnicah, je njihova kritika, da raba elektronskih virov ni v vseh družbenih okoljih enakovredno zagotovljena, saj platforme, ki omogočajo dostop, niso povsod po svetu enako razvite. Globalno gledano se je namreč spregledalo dejstvo, da v vseh državah ni enakovrednih možnosti za dostop in da se s tem ustvarjajo družbene razlike.

Avtorja O'Donnell in Anderson (2022) pa nista obravnavala same postavitve gradiva, ampak sta z bolj sociološkega vidika¹⁰ skušala prikazati »Zeitgeist« oz. duh časa sodobnih visokošolskih knjižnic in njihov položaj. V pregled izzivov in sprememb prostorov visokošolskih knjižnic v zadnjih 30-ih letih sta vključita tudi vpliv nedavne pandemije. Ta je poudarek na preurejanju knjižnic v uporabnikom namenjen tretji prostor, zamenjala s poudarkom na elektronskih virih

⁹ Ker so se inventure prvič po ustanovitvi lotili šele leta 2015, so naleteli na kaotično stanje in ugotovitev, da knjige niso na mestu, kjer bi morale biti. Za reševanje prostorske stiske so ponudili t. i. »parent-child-grandchild« model postavitve za pridobivanje prostora, ki predvideva na tri dele ločeno postavitev.

¹⁰ V angloameriškem prostoru imajo glede na vire, ki o tem poročajo, prostore knjižnic dobro urejene in uporabniško naravnane. Po 1990-ih so se hitro prilagodili digitalizaciji in spremembam uporabniških potreb, knjižnice s svojimi storitvami so tako (p)ostale srčika študentskih kampusov. Če primerjamo s slovenskim visokošolskim prostorom, je stanje že v izhodišču drugače, saj so fakultete bolj razdrobljene po mestih oz. večjih krajih, prav tako nimamo od lokalne skupnosti fizično ločenih študentskih kampusov. Univerza v Ljubljani sicer načrtuje nov projekt na Aškerčevi, ki naj bi se realiziral ok. leta 2030, pričel pa po selitvi Fakultete za strojništvo v novo stavbo.

in virtualnih knjižnicah, saj so knjižnice kot družabni in učni prostori z razmahom COVID-19 tako rekoč čez noč poniknile. Prisiljene so bile spremeniti svoje storitve in se v iskanju hitrih rešitev preusmeriti v drugo skrajnost – rabo digitalnih tehnologij in omogočanje uporabnikom čimbolj prijaznega dostopa do elektronskih virov. Tudi O'Donnell in Anderson (2022) sta v pregledu predstavila izzive ustvarjanja družabnih in navdihujočih prostorov visokošolskih knjižnic pred pandemijo in opozorila celo na pretiravanje v smislu trendov globalizacije in družbene liberalizacije. Članek nam je dal misliti, kako hitro se lahko spremenijo storitve, prostori in funkcije visokošolskih knjižnic, obenem pa osvetlil položaj visokošolskih knjižnic. Podobno kot je Logar-Pleško (2002) zapisala o odličnosti, je tudi v tem članku poudarjen vidik odličnosti oziroma položaja knjižnic v univerzitetnem prostoru, kjer se jih lahko dojema kot nekakšno izkazovanje pomembnosti in dokazovanje uspešnosti posameznih fakultet, v katerih delujejo.

Ker so visokošolske knjižnice torej še vedno vsaj delno tudi del vzgoje in izobraževanja mladih, smo se vprašali, kaj vse zgoraj zapisano pomeni za mlade uporabnike, ki so večino časa izpostavljeni ekranom in virtualnosti, zadnje generacije pa so svoje srednješolsko izobraževanje zaradi pandemije večino časa preživele med poukom na daljavo. Kaj to pomeni za njihovo doživljanje fizičnih prostorov, knjižničnih polic in navsezadnje knjig kot informacijskih virov? Kako vse to vpliva na njihovo informacijsko pismenost in sposobnost poglobljenega branja? V šolskih in splošnih knjižnicah, ki so jih mladi pred prihodom na fakultete obiskovali in bili vajeni brskanja ter svobodnega raziskovanja knjižničnih polic, je prosti pristop tako rekoč obvezen. Prehod v študijsko in znanstveno-raziskovalno okolje je tako lahko vsaj na začetku težak. Že to je lahko eden od razlogov, da v visokošolskih knjižnicah v čim bolj smiselnem obsegu ohranimo prosti pristop do gradiva posameznih zbirk.

2.2 ZAKONSKI AKTI IN PROSTI PRISTOP V VISOKOŠOLSKIH KNJIŽNICAH

Zakon o knjižničarstvu visokošolskih knjižnic o konkretnem načinu postavitve gradiva sicer ne zavezuje, od njih zahteva le, da zbirko knjižničnega gradiva in virov informacij organizirajo po strokovnih načelih, z namenom, da se posameznim skupinam uporabnikov zagotavlja dostopnost in uporaba zbirke (Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1), 2001, 6. člen) ter ustrezen obseg in izbor strokovno urejenega gradiva (ZKnj, 2001, 36. člen). Tudi Zakon o visokem šolstvu (1993, 14. člen, 4. odstavek) je na tem področju zelo splošen, saj med pogoji za

ustanovitev zavoda zahteva, da se ta lahko ustanovi, če so študentom in zaposlenim zagotovljene storitve knjižnice visokošolskega zavoda, ki bo z izvajanjem knjižnične dejavnosti podpirala študijski, strokovni, raziskovalni in umetniški proces visokošolskega zavoda. Uredba o osnovnih storitvah knjižnic (2003, 3. člen) način postavitve gradiva določa natančneje, saj v pregled osnovnih storitev za uporabnike uvršča tudi vpogled v knjižnične zbirke v prostem pristopu in njihovo uporabo. Še natančneje pa Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe (2023, 45. člen, 2. odstavek) na področju obsega in dostopnosti knjižničnega gradiva zahteva, da »visokošolska knjižnica zagotavlja praviloma v prostem pristopu temeljno referenčno knjižnično zbirko ter po najmanj en izvod učbenikov in druge temeljne študijske literature¹¹ na fizičnih nosilcih. Dostop do referenčnega in študijskega gradiva v elektronski obliki zagotavlja v prostorih knjižnice in na daljavo.« V skupnih določbah za knjižnično gradivo zahteva postavitve in razvrščanje gradiva v prosti pristop »praviloma na podlagi sistema univerzalne decimalne klasifikacije, ki je prilagojen namenu knjižnice. Knjižnica lahko postavlja in razvršča knjižnično gradivo tudi na podlagi drugega postavitvenega sistema, če ta bolj ustreza poslanstvu in nalogam knjižnice, sestavi knjižnične zbirke in potrebam uporabnikov. Sistem postavitve je v knjižnici objavljen in jasno predstavljen.« Novi pravilnik torej kljub polemikam in celo pozivom k umiku obvezujoče rabe univerzalne decimalne klasifikacije (dalje UDK) iz pravilnika¹² še vedno predvideva postavitev v prosti pristop po UDK, a dopušča smiselne izjeme. K pravilniku spada tudi Priloga 4, ki je namenjena ugotavljanju izpolnjevanja pogojev za visokošolske knjižnice. Za izpolnjevanje ustreznih pogojev na področju knjižnične zbirke mora visokošolska knjižnica imeti javno dostopen pisni dokument o upravljanju, izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju dostopa do elektronskih informacijskih virov. Knjižnica mora navesti aktivno povezavo do objavljenega dokumenta, v katerem je opredeljena politika upravljanja, izgradnje in razvoja knjižnične zbirke ter zagotavljanja dostopa do elektronskih informacijskih virov. V Dokumentu o upravljanju, izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju dostopa do elektronskih informacijskih

¹¹ Seznam temeljne študijske literature za vse tri programe, ki se izvajajo na oddelku, smo lani temeljito pregledali, s sodelovanjem izvajalcev predmetov ustrezno dopolnili in po potrebi posodobili. Ugotovili smo, da je oddelčna knjižnica večino literature že ponujala vsaj v enem izvodu, manjkajoče pa smo nabavili in vključili v zbirko ter njeno postavitev. Naslednji korak je, da se temeljna študijska literatura ponudi v prostem pristopu.

¹² Polemiko o rabi UDK je povzročil Matjaž Žaucer leta 2007, takratni direktor Centralne tehniške knjižnice Univerze v Ljubljani, kjer so ob selitvi v nove prostore iskali drugačne možnosti klasifikacije za namen postavitve gradiva v prosti pristop.

virov Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete (2024, str. 5) je pojasnilo, da ima večina knjižnic »zaradi pomanjkanja fizičnega prostora še t. i. skladiščni sistem postavitve gradiva in ne omogoča prostega pristopa. Del gradiva je shranjen tudi v omarah izven knjižnic v prostorih UL FF, del pa v dislociranem skladišču v Zgornjih Jaršah.« Strokovni standardi in priporočila za visokošolske knjižnice (2021, str. 22) glede prostorov in opreme knjižnice predvidevajo tudi »prostore za hranjenje različnih vrst knjižničnega gradiva v prostem pristopu in/ali v zaprtih skladiščih«, prav tako pa naj bi visokošolska knjižnica zagotavljala »v prostem pristopu vsaj zbirko temeljne študijske literature na fizičnih nosilcih in temeljno referenčno zbirko« (Strokovni standardi ..., 2021, str. 30). Zanimivo je, da se v standardih in priporočilih za prihodnje desetletje kljub »izumiranju« tiskanih virov v visokošolskih knjižnicah na več mestih vendarle omenja pomen prostega pristopa, ki lahko pripomore k pridobivanju novih spretnosti za iskanje gradiva¹³ in k povečanju obiska knjižnic. Prosti pristop je v prilogah k strokovnim standardom in priporočilom pogosto prisoten tudi med kazalci in kazalniki, namenjenimi vrednotenju oziroma preverjanju uspešnosti delovanja visokošolske knjižnice in v vprašalnikih, kjer se preverja širši nabor kvalitativnih kazalnikov uspešnosti. Evalvacijska vprašanja so relevantna tudi za anketo izvedeno v okviru pričujoče raziskave, zato smo jih uporabili prilagojeno kontekstu. Priporočen prosti pristop in z njim ustrezno oblikovanje ter načrtovanje prostorov so upoštevani tudi pri izbranih priporočilih standarda ISO za načrtovanje knjižničnih zgradb. Glede priporočil za ustreznost prostora, namenjenega knjižnični zbirki na fizičnih nosilcih zapisa, kar je pogoj za omogočanje prostega pristopa, pa se OHK in znotraj nje tudi obravnavana knjižnica Oddelka za klasično filologijo soočata z velikimi težavami. V preteklosti je bilo že nekaj poskusov izboljšav, med njimi tudi načrti za selitev v ustrežnejše prostore, a zaenkrat neuspešno. S prostim pristopom, prostorsko ureditvijo in funkcionalnostjo pa je pogojena tudi možnost postavitve gradiva obravnavane knjižnice v drugačen kontekst.

2.3 PROSTI PRISTOP IN SIGNATURE

Bibliotekarski terminološki slovar (Kanič idr., 2011) definira nekaj pojmov, ki so bistveni za obravnavano temo, in sicer termine za vrste ureditve gradiva in postavitve na policah. Postavitev knjižničnega gradiva pomeni predvsem »razporeditev obdelanega knjižničnega gradiva v skladišče, čitalnico, prosti pristop, navadno po obliki, vsebini, velikosti«. Postavitev

¹³ Tako v knjižničnem katalogu kot v podatkovnih zbirkah.

Janžekovič, N., Postavitev knjižničnega gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: analiza stanja in predlogi za izboljšave. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

v prosti pristop, ki je po zakonskih in podzakonskih aktih najbolj zaželen način postavitve gradiva, pomeni »postavitev knjižničnega gradiva, urejenega po določenem sistemu glede na vsebino, v police, do katerih imajo uporabniki prost dostop in si lahko gradivo sami izbirajo«. Za omogočanje postavitve v prostem pristopu je nepogrešljiva še signatura, to je številna, črkovna ali kombinirana oznaka mesta, na katerem je shranjen kos knjižničnega gradiva v knjižnici (sinonim je lokus).

3 KNJIŽNICA ODDELKA ZA KLASIČNO FILOLOGIJO IN NJEN POTENCIAL

3.1 OD KNJIŽNICE KLASIČNEGA SEMINARJA DO KNJIŽNICE ODDELKA ZA KLASIČNO FILOLOGIJO

Leta 1920 je bila ustanovljena knjižnica Klasičnega seminarja, predhodnica današnje klasičnofilološke knjižnice. Kot del Filozofske fakultete je vse do začetka druge svetovne vojne gostovala v Deželnem dvorcu na Kongresnem trgu. Sprva je bila le »priročna knjižnica«, namenjena profesorjem¹⁴ za pripravo predavanj in izvajanje seminarjev. Leta 1941 so Filozofsko fakulteto preselili v novo Plečnikovo stavbo (današnji NUK). Knjižnico Klasičnega seminarja so namestili v kabinete profesorjev. Ker je po strmoglavljenju letala na stavbo leta 1944 bila večina knjižnične zbirke uničena, so jo naslednjih desetletjih postopoma dopolnjevali, večinoma z darovi zasebnih knjižnic profesorjev¹⁵. V novi fakultetni stavbi na Aškerčevi so leta 1961 končno tudi manjše knjižnice, preimenovane iz seminarskih v oddelčne, dobile lastne prostore, tako da so lahko opravljale vse svoje naloge in niso bile več samo profesorjem namenjene zbirke¹⁶ v kabinetih (Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2023).

¹⁴ Zanimivo je, da so že od samih začetkov v tej oddelčni knjižnici delali knjižničarji z izobrazbo s področja latinskega in/ali grškega jezika.

¹⁵ Temu se je natančneje posvetila Živa Borak v pisni nalogi za bibliotekarski izpit: glej <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-0MX63EGM/d1085643-3f71-4a2a-9893-79374eb583cc/PDF>.

¹⁶ Vse današnje oddelčne knjižnice OHK so zrastle iz priročnih seminarskih zbirk, povezave s številnimi fakultetami po svetu pa so uvedle tudi izmenjavo številnih univerzitetnih publikacij. Zaradi osebnih in prijateljskih stikov profesorjev so se knjižne police tako obogatile s pomembnimi temeljnimi deli za posamezne stroke. Tako je še dandanes, tradicija zamene tiskanih revij (Keria in Clotho) je na Oddelku za klasično filologijo še vedno živa, prav tako se domače publikacije izmenjujejo s tujimi na raznih konferencah, simpozijih in gostujočih predavanjih.

3.2 POSTAVITEV GRADIVA V KNJIŽNICI ODDELKA ZA KLASIČNO FILOLOGIJO NA FILOZOFSKI FAKULTETI UNIVERZE V LJUBLJANI

Knjižnica Oddelka za klasično filologijo ponuja in hrani gradivo s področja latinskega, starogrškega in novogrškega jezika ter sorodnih področij, ki preučujejo književnost in kulturo, povezani s temi jeziki. Gradivo ni postavljeno v prostem pristopu. Obiskovalcem sta po dogovoru na voljo dve čitalniški mesti. Študentom je na voljo vrsta temeljnih zbirk klasičnih avtorjev¹⁷, več pomembnih slovarjev¹⁸ ter nekaj velikih leksikonov¹⁹. Večina naštetega je dandanes dostopna tudi v elektronski obliki. Manjši delež knjižničnega gradiva sta dve posebni zbirki (Zbirka antikvarnega gradiva in Knjižnica Primoža Simonitija). Tudi to gradivo ni v prostem pristopu in si ga je možno ogledati po dogovoru s knjižničarko. V pripravi je posebna zbirka Knjižnica Kajetana Gantarja v obsegu nekaj čez 1000 podarjenih enot. V statistiki za leto 2023 je knjižnica Oddelka za klasično filologijo beležila 19.003 inventarne enote gradiva, medtem ko kvadratura prostora ostaja 40 m², zaradi česar je primorana velik del gradiva, ki ni v skladišču, hraniti v omarah na hodniku, kabinetih profesorjev in sosednji predavalnici. Takšni prostorski pogoji pa otežujejo omogočanje prostega pristopa. Za namen načrtovane postavitve gradiva v prosti pristop je na spletni strani knjižnice že objavljen tloris knjižnice z razporeditvijo študijskih področij po policah. Ta je novim obiskovalcem in študentom lahko v pomoč pri orientaciji, pri iskanju pa si lahko pomagajo tudi s seznamom knjižničnih signatur, ki je prav tako dostopen na spletni strani knjižnice²⁰ in v tiskani obliki na vidnem mestu v knjižnici. V prihodnosti želimo po zgledu nekaterih oddelčnih knjižnic OHK uvesti tudi Lokator gradiva²¹.

¹⁷ Loeb Classical Library, Signorelli, Teubner, Érasme itd.

¹⁸ Med drugim monumentalni Thesaurus linguae Latinae, ki izhaja od leta 1894 dalje in bo končan okrog leta 2050.

¹⁹ Npr. Pauly's Realencyclopädie der classischen Altertumswissenschaft, ki je izhajal v letih 1894–1980 (v 75 zvezkih), Der Neue Pauly: Enzyklopädie der Antike (v 19 zvezkih, 1996–2003, suplementi še vedno izhajajo), ter Reallexikon für Antike und Christentum, ki izhaja od leta 1950 dalje.

²⁰ Glej <https://classics.ff.uni-lj.si/knjiznica-oddelka-za-klasicno-filologijo>.

²¹ Glej <https://plus.cobiss.net/locator/>.

Slika 1: Tloris knjižnice Oddelka za klasično filologijo z legendo pojasnjenih internih oznak (Vir: Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za klasično filologijo, b. d.)

Gradivo je v obravnavani knjižnici postavljeno po interni oznaki in tekoči številki ali po interni oznaki in abecednem redu avtorjev ali naslovov. Na seznamu internih oznak po lokalnem šifrantu Oznaka podlokacije v signaturi smo v Prilogi 1 s krepkim tiskom označili področja, kjer bi potencialno že sedaj bilo možno samostojno brskati in iskati, če odmislimo nedostopnost zaradi višine polic ali hrambe v skladišču, v omarah na hodniku in v profesorskih kabinetih. Gre za področja, kjer je gradivo na policah razvrščeno po abecednem vrstnem redu. Ostalo je urejeno po tekoči številki naraščajoče z nabavo gradiva, kar praktično onemogoča brskanje ali intuitivno iskanje. Knjižnica Oddelka za klasično filologijo je t. i. hibridna knjižnica s kombinirano postavitvijo, ki naj bi se po že večletnih načrtih postopoma preoblikovala v prosti pristop²². Če ne upoštevamo uporabnikom težje razumljivih signatur in višine večine polic, gre lahko na prvi pogled vsaj za navidezno postavitvev v prostem pristupu. Trenutna postavitvev pa po drugi strani zahteva zelo aktivno vlogo knjižničarke, saj je za uporabnike večino virov praktično nemogoče najti samostojno. Temu se pridružuje še dodatna fizična ovira, saj so police ob stenah tako visoke, da fizični dostop do vsaj polovice gradiva terja uporabo lestve, ki je dovoljena le knjižničarki, uporabnikom pa iz varnostnih razlogov ne.

²² Za ta namen se je pri vnašanju zaloge ohranilo tudi razvrščanje po UDK. Za lažjo predstavbo, katera področja in UDK vrstilce pokriva knjižnična zbirka glej Prilogo 2.

Med analizo obstoječega stanja se nam je porajalo vprašanje, kako je sploh prišlo do omenjenih internih oznak v obstoječih signaturah²³. Pri črkovnih okrajšavah je jasno in predvidljivo, saj so izpeljane iz okrajšav za področja²⁴ ali imen zbirk klasičnih besedil, ki so opremljene s slovnično-vsebinskim komentarjem ali/in kritičnim aparatom²⁵. Pod tistimi internimi oznakami, ki pokrivajo razna področja, lat. varia, je po tekoči številki znotraj posameznih varia z dodano arabsko številko urejeno gradivo, ki spada v določene podskupine po zelo splošni UDK²⁶. Področje varia v knjižnici Oddelka za klasično filologijo predstavlja največji izziv, saj je večina gradiva ostala še neuvrščena med ustrezne interne oznake Var.0–Var.10, zato zaenkrat v signaturi ostaja samo interna oznaka Var s tekočo številko. Tako Var kot Var.0–Var.10 v knjižnici praktično pomeni knjižnične police, ki bi lahko uporabnikom z ustrezno razvrščenim gradivom že samo po tekoči številki znotraj posameznih skupin olajšale brskanje in iskanje po določeni temi. Interne oznake z rimskimi številkami za gradivo, ki bo v primeru funkcionalne postavitve v prosti pristop terjalo največ pozornosti in premišljenega načrtovanja²⁷, izhajajo še iz časov seminarske knjižnice, ko so gradivo hranili v omarah označenih z rimskimi številkami. Tovrstna trdovratna skladiščna ureditev torej vztraja še od časov, ko je bila zaradi svoje namembnosti edina smiselna in predpisana.

Pivec-Stele (1933, str. 78) je pred skoraj sto leti o knjižnici Klasičnega seminarja zabeležila naslednje dragocene podatke za primerjavo: »Ust. 1920. Osnovo je tvorila knj. graškega prof. dr. Kukule; razširjala se je knj. z nakupi, z darili le neznatno. Vzdržuje se z drž. dotacijo, ki pa je neenakomerna in je padla v zadnjih letih od 14.000 na 4000 din. Inv. št. 2191. štev. zvezkov 2253, vez. knjig 1800; 2 inozemski strok. reviji. V posl. Univerze; oprema 4 velike stelaže, 2 omari. Knjige so postavljene po formatu; 3 katalogi: vez. strokovni in listkovni. Knj. je odprta torek 9–10, četrtek in soboto 11–12; mesečno ca 50 čitateljev. Uprav. od začetka prof. dr. Fran Bradač; pomaga dijaški knjižničar, sedaj cand. Phil. Karel Kožuh.« Žal lahko iz zapisa razberemo le, da je fond pred uničenjem zaradi strmoglavljenja vojaškega letala obsegal vsaj

²³ Glej Prilogo 1.

²⁴ Npr. PK za priročno knjižnico oziroma priročnike, U G za učbenike za grščino, Pre za prevode iz latinščine in grščine.

²⁵ Npr. LO za dvojezično zbirko besedil Loeb Classical Library.

²⁶ Npr. Var.1 za filozofijo, Var.3 za družbene vede ipd., medtem ko ostaja enigma izvor Var.10, ki označuje recepcijo klasične antike.

²⁷ Obenem se ravno tu nahaja gradivo, ki je za študij in raziskovanje najpomembnejše in najpogostejše izposojano ter iskano.

štiri velike police in dve omari. Gradivo je bilo takrat postavljeno po formatu, kar nima popolnoma nobene povezave s trenutno ureditvijo. Predvidevali smo, da je bilo gradivo v omarah na prejšnjih lokacijah knjižnice nekoč vendarle označeno z rimskimi števkami. Kajti že Instrukcija za cesarsko kraljevske univerzitetne in študijske biblioteke iz leta 1825 (2007, str. 29) je predpisala, da morajo vse knjižnične omare dobiti po vrstnem redu, kot si v zgradbi sledijo, tekočo, z rimskimi števki zapisano številko, prav tako pa tudi napis z imenom v njej postavljenih glavnih strok ali knjižnih skupin. Iz tega bi lahko sklepali, da je imela knjižnica za klasično filologijo nekoč sedem omar za hrambo gradiva. Iz poročila avtorice Pivec-Stele (1933) pa smo lahko razbrali tudi dejstvo, da se situacija po skoraj sto letih vsaj glede financiranja, odprtosti in študentske pomoči ni bistveno izboljšala.

O tem, kako je bilo gradivo urejeno nekoč, še preden je oddelčna knjižnica za klasično filologijo našla svoj današnji prostor v stavbi na Aškerčevi, smo povprašali dva pedagoška delavca na oddelku, ki sta bila pred leti zaposlena v obravnavani knjižnici. Po elektronski pošti smo ju vprašali: kje se je po selitvi v stavbo na Aškerčevi najprej nahajala knjižnica; ali se je nahajala v samostojnem knjižničnem prostoru in koliko m² približno je obsegala; ali je že takrat bilo združeno delovno mesto oddelčnega tajnika²⁸ in knjižničarja v eni osebi; kakšna je bila postavitev na začetku in zakaj so se odločili zanjo. Prof. dr. Marko Marinčič je povedal (osebna komunikacija, 18. 3. 2024), da je bil po diplomi eno leto bibliotekar pripravnik in tajnik ter da ga je že takoj na začetku doletela selitev knjižnice iz prostora na koncu hodnika v nasprotnem traktu (od današnje pozicije v sobi 344) tretjega nadstropja. Knjižnica je bila takrat v dveh vzporednih prostorih: v desnem le knjižnica, v levem pa knjižnica in kabinet profesorice Mihevc. Pri selitvi knjižnice sta takrat še kot študentki pomagali vsaj še dve danes zaposleni pedagoški delavki z oddelka. Po postavitvi knjig je prof. Marinčič izdelal etikete s signaturami, ki so še vedno na policah, da si je nekoliko poenostavil iskanje. Lektorica Breda Čop je nato v korespondenci profesorja dopolnila, da se je knjižnica pravzaprav nahajala v dveh sobah nasprotnega trakta, 314 in 315, medtem ko so v 314 imeli mize še prof. Gantar, prof. Simoniti in lekt. Benedik, v sobi 315 pa prof. Mihevc. Precej revij so hranili tudi v predavalnici 309. Prva knjižničarka in hkrati tudi tajnica je bila prav lektorica Breda Čop, ki je z delom pričela 1. marca 1986. Pojasnila je, da so pred njo profesorji sami vodili knjižnico, pomagali pa so jim študentje demonstratorji, ki so dvakrat na teden dežurali in izposojali knjige. Ob sredah je bilo

²⁸ Mišljena je zaposlitev samostojnega strokovnega delavca oz. delavke v oddelčni strokovni službi.

t. i. študijsko popoldne. Dodala je še, da so bile način postavitve knjig in oznake prevzete od
prej (B. Čop, osebna komunikacija, 18. 3. 2024).

4 RAZISKAVA O POSTAVITVI GRADIVA V KNJIŽNICI ODDELKA ZA KLASIČNO FILOLOGIJO

4.1 POTEK RAZISKAVE IN ZASTAVLJENE HIPOTEZE

Nadaljnja obravnava teme na podlagi raziskave je bila opravljena s pomočjo spletne ankete, ki je bila posredovana uporabnikom, pri katerih je obravnavana knjižnica neločljivo povezana s študijskim in raziskovalnim procesom. Anketa je bila po elektronski pošti poslana 68 uporabnikom (56 študentom in 12 zaposlenim), od katerih se jih je odzvalo 33, kar je skoraj polovica. Tako je bil anketiran priložnostni vzorec²⁹ 33 potencialnih uporabnikov, v katerem so bili zastopani študentje prve (dodiplomski), druge (magistrski) in tretje (doktorski) stopnje študija ter zaposleni pedagoški delavci in raziskovalci na Oddelku za klasično filologijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani. Anketa je bila izvedena med 1. in 16. februarjem 2024. Ponudila je raziskovalne podatke za pregled stanja knjižničnega prostora in postavitve gradiva, razjasnila nekaj dilem in posledično omogočila ustreznejši pristop k problematiki. Zanimivo je že samo opažanje, da se je v prvih treh dneh po posredovanju ankete odzvala več kot polovica anketirancev (18 od 33), iz smo sklepali, da je tem uporabnikom obravnavana problematika pomembna in zato naša raziskava še bolj smiselna.

Na podlagi zastavljenih raziskovalnih vprašanj smo oblikovali naslednje štiri hipoteze:

H1: Večina uporabnikov slabo pozna trenutno postavitev gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo;

H2: Uporabniki se s težavami pri iskanju ustreznega gradiva soočijo še, kadar so pred njimi izzivi bolj samostojnega raziskovanja in zbiranja informacij;

H3: Uporabniki si želijo sami poiskati gradivo v prostem pristopu, obenem pa odkriti še gradivo, ki bi utegnilo biti uporabno, a zanj niso izvedeli preko kataloga;

H4: Trenutna postavitev potrebuje reorganizacijo.

²⁹ Priložnostni vzorec je bil oblikovan na podlagi odziva na poslano elektronsko pošto, ki smo jo posredovali uporabnikom. Ti so pravzaprav člani knjižnice, ki so ob vpisu izpolnili pristopno izjavno, v kateri dovoljujejo rabo kontaktnih podatkov tudi za splošno obveščanje in potrebe raziskav med uporabniki.

4.2 RAZULTATI RAZISKAVE

Anketni vprašalnik je bil razdeljen v tri sklope (Priloga 1). Sestavljalo ga je 17 vprašanj: 8 zaprtega in 9 odprtega tipa. Izpolnjevanje vprašalnika je po izračunu spletnega orodja lka³⁰ trajalo 5–7 minut, saj so tudi vprašanja odprtega tipa bila zastavljena na anketirancu karseda prijazen in nezamuden način. Pri nekaterih vprašanjih zaprtega tipa smo zahtevali obvezne odgovore, ker so bili ključnega pomena za analizo. Odziv je bil zadovoljujoč, kar je omogočilo pridobitev podatkov v razmeroma kratkem obdobju.

4.2.1 Status anketirancev ter pogostost in namen obiska knjižnice

V uvodnem vsebinskem sklopu so se vprašanja nanašala na status, pogostost in razloge za obiskovanje knjižnice Oddelka za klasično filologijo, saj so ti podatki za analizo stanja in načrtovanje izboljšav ključnega pomena. Odgovori so ponudili natančnejše poznavanje uporabnikov in vpogled v vzorec uporabnikov na oddelku. Zaradi sorodnosti teme in podobnih vprašanj smo rezultate primerjali tudi z raziskavo OHK o prostoru kot storitvi³¹ (Vilar in Južnič, 2017).

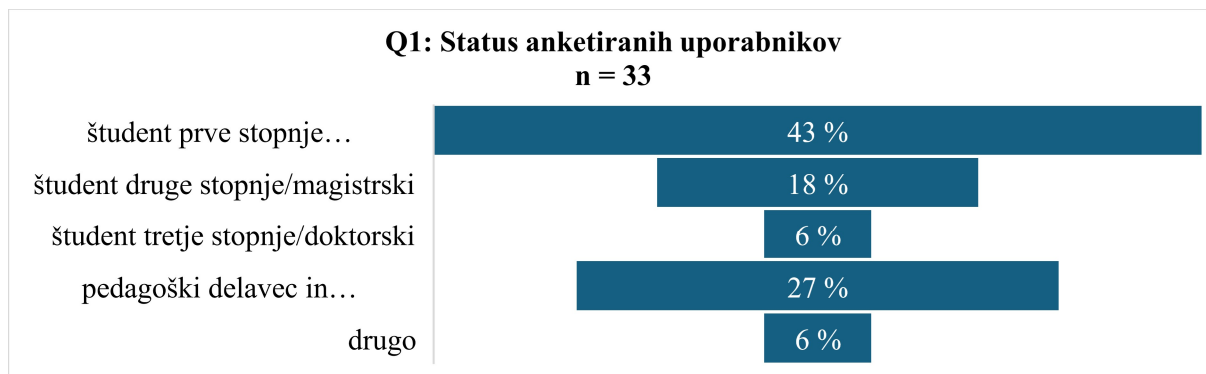
Največji delež sodelujočih v anketi so predstavljali študenti prvih treh letnikov študija, ki so tudi sicer najštevilčnejši. Delež študentov druge stopnje je bil manjši, ker jih je tudi po podatkih o številu vpisanih veliko manj. Delež anketiranih pedagoško-raziskovalnih delavcev, ki so se odzvali, je bil visok, na oddelku jih deluje 12³². Čeprav se tretjestopenjski študij na Filozofski fakulteti izvaja interdisciplinarno v sodelovanju več oddelkov, so bili v anketo vključeni tudi doktorski študenti, saj je za njihovo uspešno in poglobljeno raziskovanje oddelčna knjižnica poglavitni dejavnik. Odzvala sta se dva doktorska študenta. Pod »drugo« sta se opredelila dva anketiranca, eden kot »bivši študent« in drugi »po končanem študiju zaposlen v drugi panogi«. Pri študentih so namreč bili vključeni različni statusi, od rednih in izrednih študentov ter tistih,

³⁰ Glej <https://www.lka.si/d/sl/spletne-ankete>.

³¹ Za namen raziskave je Oddelek za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo izvedel spletno anketo med študenti Filozofske fakultete, intervjuje in fokusne skupine s študenti ter intervjuje in fokusne skupine s knjižničarji vseh oddelkov OHK. Raziskava je potekala med novembrom 2014 in februarjem 2015 za potrebe načrtovanja selitve knjižnic v prostore Fakultete za kemijo.

³² Na oddelku je zaposlenih 7 visokošolskih učiteljev, 3 lektorice, 1 asistentka in 1 mlada raziskovalka.

ki pavzirajo, koristijo dodatno leto, so absolventi, do tistih, ki so študij začasno prekinili iz različnih razlogov, a so še vedno vključeni v študijski proces³³.

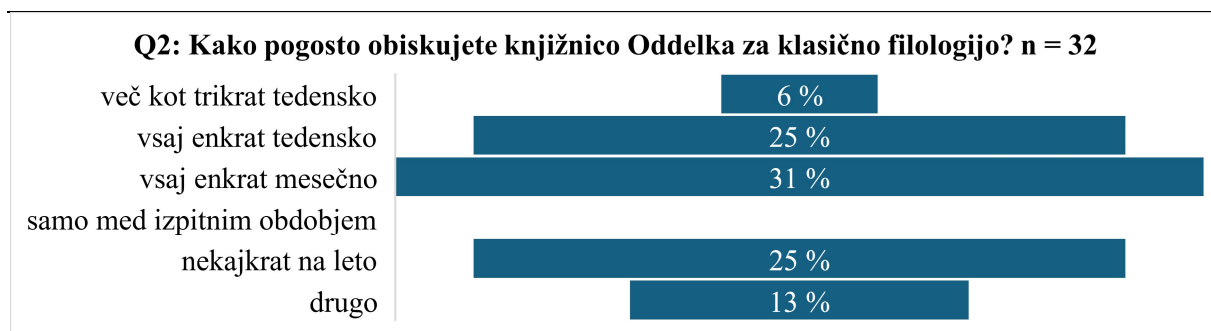

Slika 2: Status anketiranih uporabnikov

Poleg statusa anketirancev je za analizo stanja in nadaljnje načrtovanje izboljšav na področju postavitve knjižnega gradiva bil pomemben tudi podatek o pogostosti in namenu obiskovanja obravnavane knjižnice. Zanimiv je bil rezultat, da »samo med izpitnim obdobjem« nihče ne obiskuje knjižnice. Pod »drugo« je nekaj anketirancev navedlo: »po potrebi glede na zahtevano gradivo pri predavanjih«, »med študijem vsaj enkrat tedensko« (najverjetneje je mišljeno v zimskem in letnem semestru) in »do sedaj sem jo trikrat (sem v prvem letniku)«. Četrtnina odgovorov, »nekajkrat na leto«, je pripadala občasnim obiskovalcem knjižnice. Enako pogosti obiskovalci knjižnice so tudi anketiranci, ki jo obiščejo vsaj enkrat tedensko, kar je za obdobje okrevanja po pandemiji, med katero so se uporabniki navadili predvsem spletnih knjižničnih storitev in dostopa do elektronskih virov, dokaj pogosto. Primerjava z raziskavo OHK – prostor kot storitev (Vilar in Južnič, 2017) pa vendarle kaže, da je obisk obravnavane knjižnice nekoliko slabši kot je bil splošen obisk OHK pred desetimi leti: takrat je mesečni obisk knjižnice znašal 40 %, tedenski 34 %, manj kot enkrat na mesec (primerljivo z »nekajkrat na leto«) pa 19 %. Na tem mestu bi opozorili, da so v anketi sodelovali samo študenti, medtem ko so v našo anketo o postavitvi gradiva v obravnavani knjižnici bili vključeni tudi zaposleni.

³³ Npr. občasno opravljajo izpitne in druge študijske obveznosti, študirajo ob delu, po daljšem premoru imajo namen nadaljevati s študijem in ga zaključiti ipd. primeri.

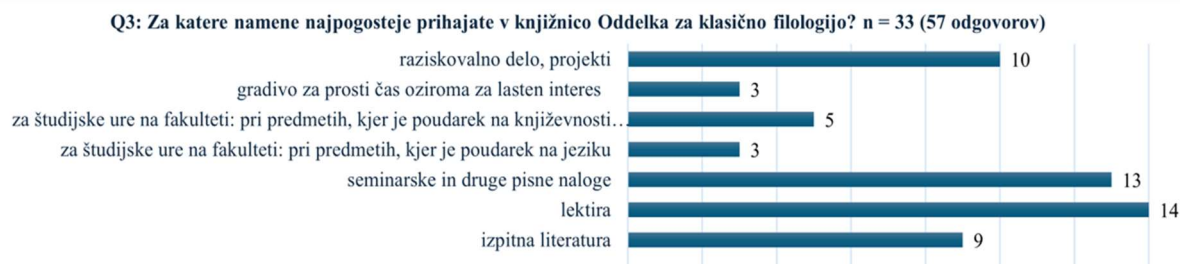
Janžekovič, N., Postavitev knjižničnega gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo
Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: analiza stanja in
predlogi za izboljšave. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Slika 3: Pogostost obiskovanja knjižnice Oddelka za klasično filologijo

Pri vprašanju o najpogostejših razlogih za obisk knjižnice sta bila dovoljena največ dva odgovora. Najpogostejši razlog za obisk v obravnavani knjižnici so priprave na t. i. »lektiro«. Kolokviji iz lektire so ena od temeljnih obveznosti študentov od 2. letnika dalje in bistveni del klasičnofilološke vede, ki se ukvarja z razumevanjem besedila v izvirniku – tako z jezikovnega kot kulturno-civilizacijskega vidika. So obvezni del študija obeh klasičnih jezikov. Za kvalitetno razumevanje besedila in nekaj stoletij oddaljenih mentalnih svetov pa je izjemnega pomena dober jezikovno-vsebinski komentar s kritičnim aparatom³⁴. A »lektira« je le malenkost prednjačila pred drugim najpogostejšim razlogom za obisk oddelčne knjižnice, to so »seminarske in druge pisne naloge«, ter za tretjim najpogostejšim, »raziskovalno delo, projekti«. Največji in najdragocenejši del knjižnične zbirke, ki je ključen tako za samostojni del študija kot za sodelovanje na seminarjih, so pravzaprav različne izdaje latinskih in grških besedil s komentarji, kritičnim aparatom in nekatere izdaje s prevodi v sodobne jezike. To se sklada z očitno še vedno najpogostejšim razlogom za obisk knjižnice – »lektira« ter »seminarske in druge pisne naloge«. V raziskavi OHK – prostor kot storitev (Vilar in Južnič, 2017) so študentje uporabniki kot najpomembnejši razlog za obisk knjižnice navedli »izposojlo študijskega gradiva« (88 % odgovorov).

³⁴ Bistveni del zbirke oddelčne knjižnice so kvalitetne izdaje besedil z dobrim komentarjem, kar je podlaga za učinkovito približevanje duhu in klasičnim jezikom antike, razumevanju srednjeveških piscev in raznolikih humanističnih besedil. K »lektiri« spada tudi pomožno gradivo, kot so slovenski in tuji prevodi (predvsem v angleščini, nemščini, francoščini in italijanščini). Zanimarjive niso niti literarne študije o posameznih avtorjih ali literarnih zvrsteh. Vse to morajo študentje klasične filologije pretežno samostojno in delno na urah seminarjev predelati, da lahko opravijo posamezne kolokvije iz lektire.

Slika 4: Najpogostejši razlogi za obisk knjižnice Oddelka za klasično filologijo

4.2.2 Poznavanje in vrednotenje trenutne postavitve gradiva v knjižnici ter pričakovanja v primeru sprememb

V drugem vsebinskem sklopu anketnega vprašalnika so bila v ospredju vprašanja o tem, kako dobro uporabniki poznajo obstoječo postavitev in zbirko, kako dobro se v knjižnici znajdejo in kakšna so njihova pričakovanja. Poznavanje izraza »postavitev v prosti pristop« je potrdil manjši delež vprašanih (39 %), medtem ko je nepoznavanje priznalo kar 61 % vprašanih. Anketiranci, ki menijo, da izraz poznajo, so pojasnili, kako to besedno zvezo sploh razumejo. Njihovi odgovori odprtega tipa so pokazali, da termin razumejo predvsem v smislu fizičnega dostopa do gradiva, ki ni skrito in zaprto pred uporabniki, ali kako drugače njihovim očem nevidno – npr. pospravljeno v omarah ali v nekem drugem prostoru, kamor nepooblaščen osebe nimajo vstopa. Prosti pristop so nekateri razložili tudi tako, da je gradivo na voljo za pregledovanje, listanje, iskanje (da ga lahko sami vzamejo s polic in prelistajo) – odgovori poudarjajo predvsem fizični stik s tiskanimi viri.

Navajamo nekaj najbolj slikovitih odgovorov, ki izraz pojasnjujejo z vidika fizičnega stika: »uprabniki knjižnice lahko sami dostopajo do gradiva«, »da so knjige prosto dostopne in da ni treba, da ti jih prinese pooblaščen oseba«, »da lahko uporabnik sam hodi med policami in si izbira gradivo, ga lahko vzame v roke, prelista itd.«, »uprabniki imajo možnost izbiranja (in ogledovanja) gradiva sami« ipd. Zgovorni so bili odgovori, ki poleg omogočenega fizičnega dostopanja do gradiva nakažejo tudi možnost samostojnega iskanja in zmožnosti najdenja določene enote gradiva, kar je za postavitev v prostem pristopu bistveno – npr.: »to je postavitev gradiva, ki uporabniku omogoča prost dostop do gradiva (lahko pregleduješ, vzameš v roke, bereš ... v knjižnici), kot v splošnih knjižnicah«, »postavitev knjižničnega gradiva tako, da lahko vsaka uporabnica sama poišče in vzame gradivo s polic«, »med knjižnimi policami se sprehajaš sam in poiščeš gradivo, ki ga potrebuješ«, in odgovor, ki je z vidika uporabnikov

najbližji pomenu in smislu tovrstne postavitve, »gradivo je postavljeno tako, da lahko uporabnik sam dostopa do njega ter ga uporablja samostojno brez pomoči bibliotekarja«. Ključna je tudi omemba splošne knjižnice, saj je v tej vrsti knjižnic postavitve v prostem pristopu celo obvezujoča. Med odgovori ni bilo nobenega, ki bi upošteval še eno bistveno zahtevo postavitve v prosti pristop, to je urejenost po določenem sistemu glede na vsebino.

Z naslednjim, šestim vprašanjem, smo želeli ugotoviti, kakšno je zavedanje anketiranih o postavitvi gradiva na policah obravnavane knjižnice. Dobili smo 31 odgovorov. Večina (18) jih je med ponujenimi odgovori³⁵ za najustreznejšo opredelitev izbrala prav »postavitev v prosti pristop«³⁶, nekaj manj (10) je bilo odgovorov, da je to ureditev po »pultnem sistemu«, medtem ko se dva uporabnika nista mogla odločiti med ponujenimi variantami. Postavitev gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo očitno daje videz, kot da je v prostem pristopu³⁷. Drugi najpogostejši izbiri, »pultnemu sistemu«, ki je antonim prostemu pristopu, botruje dejstvo, da uporabnikom gradivo večinoma res poišče in posreduje knjižničarka, kar jim prihrani veliko časa, obenem pa omeji izbiro gradiva, ki je na voljo v zbirki in bi jih utegnili zanimati. »Postavitev po numerusu currensu«, ki je dejansko najboljši približek definicije trenutne postavitve, je izbral le eden od vprašanih, čemur je verjetno vzrok to, da uporabniki niti niso toliko pozorni na arabske in rimske številke v signaturi oziroma ne vedo, kako si pomagati z njimi, zato »dešifriranje« najraje prepustijo kar knjižničarki.

Da jim trenutno stanje dostopa do gradiva ustreza, je v odgovoru na sedmo anketno vprašanje sporočila večina anketiranih uporabnikov (74 %), za neustrezno pa ga je ovrednotilo preostalih 26 % (n = 31). Postavitev gradiva v prostem pristopu je, potem ko smo v predhodnem anketnem vprašanju pojasnili, kaj pravzaprav sploh pomeni in ponuja, želelo kar 87 % vprašanih (n = 30 pri osmem vprašanju). Rezultati ankete so torej pokazali bodisi, da je razumevanje tega pojma uporabnikom nekoliko oddaljeno, ali pa, po drugi strani, da ta način postavitve dojemajo celo

³⁵ Ponujene možnosti so vsebovale razlago po Bibliotekarskem terminološkem slovarju (Kanič idr., 2011): »postavitev v prosti pristop«, »postavitev po numerusu currensu« in »pultni sistem«.

³⁶ Na podlagi predhodnih odgovorov, kako si anketirani predstavljajo prosti pristop, smo predvidevali, da je tako velik delež slednjo varianto izbral kot trenutno postavitve v obravnavani knjižnici zato, ker niso pozorni na vidik urejenosti po določenem sistemu glede na vsebino.

³⁷ Uporabniki se sicer lahko prosto gibljejo med policami in si ogledujejo knjige, ki so jim v dosegu rok. Gradivo si sicer lahko izbirajo sami, kar pa še ne pomeni, da ga tudi uspešno najdejo, sploh z brskanjem, preko česar bi v vsebinsko ustrezno urejenem sistemu lahko našli gradivo, na katerega niso naleteli v COBISS+.

kot samoumeven³⁸. Po razjasnitvi termina v samem vprašalniku pa smo lahko predvidevali, da bi takšna postavitev za večino uporabnikov lahko bila zaželen. Nezanemarljivemu deležu (12 %) anketirancev sama postavitev niti ni bila pomembna.

V nadaljevanju nas je zanimalo, katere so tiste najbolj opazne prednosti, ki jih uporabniki prepoznajo v obstoječi prostorski ureditvi in postavitvi gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo. Vidiki, ki so jih izpostavili, so bili: izposoja, prostor, ureditev gradiva in možnost samostojnega iskanja gradiva. Med prednostmi so navedli dostopnost slovenskih prevodov, »Loebove zbirke«, besedil s komentarji, svetel prostor z razgledom, vlogo knjižničarke³⁹, prihranek časa in možnost rezervacije gradiva. Nekateri odgovori so opozorili tudi na opažanje, da se kažejo osnutki logične postavitve, ki je z nekaj truda lahko bolj ali manj razumljiva tudi uporabniku. Pri naštevanju pomanjkljivosti obstoječe prostorske ureditve in postavitve gradiva je bila med odgovori večkrat izpostavljena (pre)majhnost, ki vodi v (pre)natrpanost in nedosegljivost gradiva zaradi visokih polic. Uporabniki so sicer zadovoljni, da knjižničarka zanje vse hitro najde in jim posreduje, a vendar si želijo tudi sami brskati in spoznavati tudi gradivo, ki ga še ne poznajo. Temeljni vidiki, ki smo jih izluščili iz odgovorov, so torej bili: na prvem mestu onemogočeno brskanje in s tem samostojnejše spoznavanje zbirke, sledijo pomanjkanje prostora, višina polic, to, da je veliko knjig zunaj prostora same knjižnice, nezadostne informacije o postavitvi, zastarela ureditev, stare knjige (prah, razpadanje), ni ustreznih čitalniških mest⁴⁰. Tega problema in obenem neizbežnega dejstva, da sta postavitev v prostem pristopu in ustrezen čitalniški prostor neločljivo povezana, se deležniki na Oddelku za klasično filologijo zavedajo in zadevo skušajo reševati po svojih najboljših močeh⁴¹.

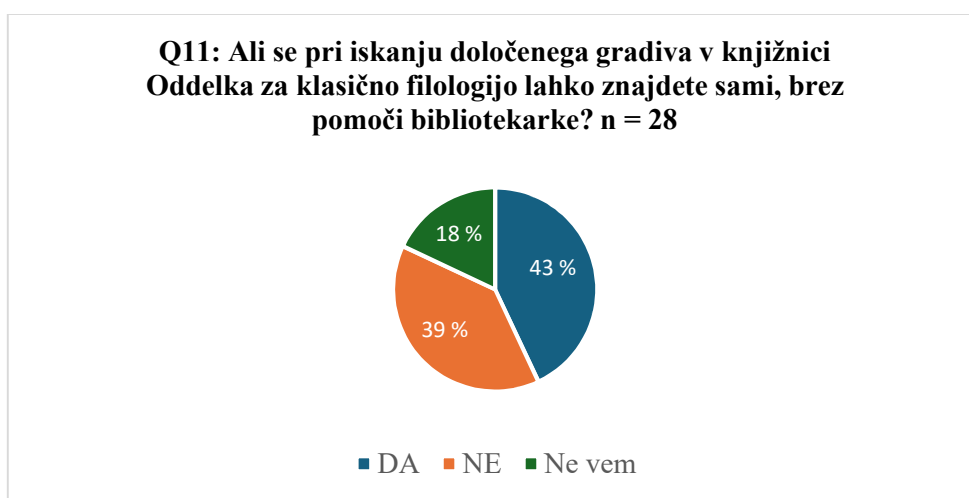
³⁸ Večina dotlej ni poznala termina in njegovega pravega pomena, česar nismo pričakovali in predvideli. Obenem nas je presenetilo tudi dožemanje oziroma zaznavanje uporabnikov, da je prosti pristop v obravnavani knjižnici že urejen in ponujen.

³⁹ V smislu hitrega posredovanja gradiva in ustreznega svetovanja ter dobrega poznavanje zbirke.

⁴⁰ Težavi botruje že v uvodu omenjena kadrovska in prostorska problematika, pridružuje pa se jima še pomanjkanje financ za omogočanje popravil starega, a nikakor ne zastarelega gradiva, ki je zaradi pogoste rabe tekom desetletij v slabem stanju. Velik del zbirke namreč sestavlja tudi starejše gradivo, ki je še vedno relevantno in nezamenljivo, zaradi specifike vsebine in majhnega povpraševanja pa niti ni ponatisov ali novih izdaj.

⁴¹ Oddelčna knjižnica npr. omogoča, da se čitalniško gradivo tekom dneva lahko uporablja v čitalnici katerekoli druge oddelčne knjižnice OHK ali v skupni čitalnici Filozofske fakultete in se v času zaprtosti lahko vrne v knjižni nabiralnik.

Glede na trditve velikega deleža (43 %) anketirancev, da se lahko pri iskanju gradiva znajdejo brez pomoči knjižničarke, nas je za namen izboljšanja možnosti samostojnega iskanja zanimalo, na kakšen način iščejo gradivo in kaj jim je pri iskanju najbolj v pomoč. Kot najbolj uporabljane so navedli signature, ki jih najdejo v COBISS+, v pomoč pa so jim tudi oznake na policah. Nekateri bolj izkušeni so navedli, da iščejo po spominu, kje se kaj nahaja. Drugi so odgovorili, da iščejo delno s pomočjo knjižničarke, spet tretji pa, da iščejo kar po napotkih profesorjev⁴². Zelo uporaben za nadaljnjo obravnavo stanja in možnosti izboljšav je bil odgovor, ki nakazuje na zaznavanje že delno tematske razporeditve gradiva, ki pa zaenkrat še ni dovolj sistematična.

Slika 5: Kako se uporabniki pri iskanju gradiva v obravnavani knjižnici znajdejo sami

V primeru spremembe načina postavitve gradiva so anketirani uporabniki najbolj pogrešali in pričakovali jasno razvrstitev gradiva z jasnimi označbami za lažje brskanje in spoznavanje še nepoznanega gradiva. Med predlogi je bil celo »zemljevid s signaturami«, kar knjižnica sicer že ponuja⁴³. Najdenje signatur torej ni težavno, je pa problematično samo brskanje znotraj posameznih tematskih sklopov oziroma internih oznak⁴⁴. Dalje, anketiranci so izrazili, da pričakujejo večji prostor z možnostjo fizičnega dostopanja do vsega gradiva in možnostjo

⁴² Slednji so večinoma dobri poznavalci klasičnofilološke knjižnične zbirke, saj sodelujejo pri pridobivanju gradiva (nabava, замена, darovi), usmeritvah, kaj se (ne) potrebuje itd. Nenazadnje so nekateri pedagoški delavci na oddelku tudi sami nekoč bili zaposleni v obravnavani knjižnici, sodelovali pri njenih selitvah in postavitvi gradiva, pripravljali katalog ipd.

⁴³ Glej Sliko 1.

⁴⁴ Npr. latinska besedila s komentarjem imajo interno oznako IV, ni pa uporabniku logične in prijazne postavitve znotraj samega področja IV, saj so komentirane izdaje razvrščene po tekoči številki glede na nabavo.

dolgotrajnejšega zadrževanja v knjižnici. Zanimivo je, da je bil prihranek časa pri posredovanju gradiva ovrednoten kot prednost knjižnice, po drugi strani pa uporabniki pogrešajo možnost za več preživetega časa v knjižnici z namenom brskanja, raziskovanja zbirke, več samostojnosti in osebnega, neposrednega odnosa z gradivom. V odgovorih so izrazili, da pogrešajo tudi več referenčnega gradiva, spet drugi so odgovorili, da ne bi spreminjali ničesar. Med odgovori o pričakovanjih nas je presenetila celo izražena skrb za ohranjanje duše te knjižnice, njene »butičnosti« in nadaljevanje hrambe ter predstavljanja vrednosti njenih kvalitetnih knjig. Nekateri odgovori so izpostavili, da pričakujejo boljše pogoje za uporabnike, zaposlene v knjižnici in nenazadnje za same knjige – vse to je namreč povezano med sabo in pogoj za funkcionalno knjižnico.

Iz vsega navedenega smo sklepali, da ima obstoječe stanje potencial za boljšo funkcionalnost že z nekaj manjšimi prilagoditvami, saj se na pridobitev večjega prostora in večji dotok financ v bližnji prihodnosti ne gre zanašati. Po drugi strani pa bi bilo dobro pripraviti tudi »rezervni« načrt za morebitno selitev v druge prostore. Iz analize anketiranih je sicer bilo moč razbrati pričakovanja in nekaj nezadovoljstva z obstoječim stanjem, ki pa je rešljivo in že sedaj ni nujno slabo. Nenazadnje so anketiranci navedli veliko pozitivnih vidikov obravnavane knjižnice, zaradi česar jo radi obiskujejo kljub naprednim možnostim, ki jih ponuja oddaljeni dostop do bogatih zbirk elektronskih virov na spletu. Uporabniki se zavedajo vrednosti klasične zbirke, jo spoštujejo, celo dojemajo zelo osebno in obenem izražajo skrb za sam fizični obstoj knjig⁴⁵.

4.2.3 Primerjanje knjižnice za klasično filologijo z drugimi visokošolskimi knjižnicami in pozitivne izkušnje ter predlogi anketirancev

Da bi na podlagi analize podatkov iz prvega in drugega vsebinskega sklopa ankete in s pomočjo koristnih predlogov ter zglednih primerov drugih visokošolskih knjižnic lahko pripravili tudi konkretne predloge, smo v anketi sodelujoče uporabnike v sklepnem delu vprašalnika povprašali o primerjavah z drugimi oddelčnimi knjižnicami OHK ter o morebitnih drugih visokošolskih knjižnicah, ki so jim pustile dober vtis z vidika postavitve gradiva.

⁴⁵ Morda tudi zato, ker je zbirka sestavljena iz velikega deleža darov in zapuščin zaslužnih profesorjev, ki so prispevali skozi zgodovino obstoja klasične filologije kot formalne humanistične vede v Sloveniji.

Med sorodnimi knjižnicami v OHK so po možnosti brskanja in zglednih čitalniških prostorih prednjačile knjižnica Oddelka za geografijo, knjižnica Oddelka za germanistiko, anglistiko in prevajalstvo⁴⁶, knjižnica Oddelka za umetnostno zgodovino⁴⁷ ter knjižnica Oddelka za zgodovino⁴⁸. Omenjena je bila tudi primerjava s knjižnico Oddelka za splošno in primerjalno jezikoslovje, ki sta na nek način zelo sorodni⁴⁹, le da je v slednji zaradi nižjih polic omogočeno brskanje po gradivu. Dalje, nekateri so navedli neugodnost v tistih knjižnicah, kjer uporabniki ne morejo priti do knjig – jih prijeti v roke in videti od blizu. Kot taka primera sta bili navedeni knjižnici Oddelka za slovenistiko in Oddelka za romanistiko. Skupna pozitivna lastnost knjižnic OHK, večkrat omenjena med odgovori, je bila hitrost dostopa in posredovanja specifičnega gradiva (kadar uporabnik pride iskat točno določeno enoto gradiva) ter za ta način izposoje ustrezen pultni sistem, pogost v knjižnicah OHK. Tudi v raziskavi OHK – prostor kot storitev (Vilar in Južnič, 2017) so med knjižničnimi storitvami študenti najbolj ocenili kvaliteto izposoje gradiva. Dalje, med zaželenimi storitvami so anketirani v naši raziskavi navajali tudi čitalniške prostore in daljši čas odprtosti pri nekaterih knjižnicah (npr. Oddelkov za geografijo, zgodovino ter germanistiko, anglistiko in prevajalstvo). Večina odprtih odgovorov je tudi pri primerjavi oddelčnih knjižnic OHK, ki jih najpogosteje obiskujejo, izpostavila pomen stika s knjigami, tako da jih lahko vidijo in da knjige niso v ločenem prostoru nekje v ozadju. Nemalo odgovorov je med svoje najljubše oddelčne knjižnice uvrstilo kar knjižnico Oddelka za klasično filologijo, čemur je najbrž vzrok to, da imajo ravno zaradi njene majhnosti in dragocenosti

⁴⁶ Ti dve oddelčni knjižnici razpolagata z največ prostora, kar jima omogoča optimalno ureditev. Obe imata postavitev v prostem pristopu urejeno po UDK, police zelo dobro označene in v knjižnici dostopen jasen »zemljevid« prostora za lažjo orientacijo.

⁴⁷ Anketiranim je všeč, da se lahko prosto sprehajajo in brskajo ter pregledujejo izbrane knjige na čitalniških mestih, kar ustreza naravi umetnostnozgodovinske zbirke. Umetnostnozgodovinska knjižnica ima postavitev urejeno po zgledu knjižnice Inštituta za umetnostno zgodovino v Firencah. Tudi ta knjižnica ima police zgledno in jasno označene, vodja knjižnice pa študentom ob začetku študijskega leta v okviru vodenega ogleda knjižnice natančno predstavi postavitev gradiva. O postavitvi gradiva v tej knjižnici več v: Merljak, K. (2014). *Sistemi postavitve v knjižnici Oddelka za umetnostno zgodovino* [Diplomsko delo]. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

⁴⁸ V tej knjižnici je referenčna zbirka zgledno urejena in prosto dostopna v prostornem svetlem čitalniškem prostoru, ostalo gradivo pa iz praktičnih razlogov ostaja postavljeno po formatu.

⁴⁹ Zaradi majhnosti obeh oddelkov si delita tudi podobno kadrovsko-prostorsko-finančno problematiko, le da je knjižnica za primerjalno in splošno jezikoslovje za razliko od klasičnofilološke uspela realizirati prosti pristop in ustrezne čitalniške prostore. Morda so razmere tam boljše zaradi dolgoletno zaposlene knjižničarke, ki je tekom let prostore uspela urediti tako, da so uporabnikom čim bolj prijazni in vabljivi. Gradivo je v tej knjižnici v prostem pristopu postavljeno po skupinah, označenih s številkami.

Janžekovič, N., Postavitev knjižničnega gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: analiza stanja in predlogi za izboljšave. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

oseben odnos do njene zbirke in prostora⁵⁰. Čeprav formalno ni urejena po pravilih prostega pristopa, je uporabnikom brskanje in raziskovanje polic do določene mere vendarle dovoljeno in omogočeno, naloga knjižnice pa je, da to pozitivno lastnost še okrepi.

Med dobrimi izkušnjami glede postavitve in uporabniku prijaznega načina dostopa do knjižničnega gradiva v drugih visokošolskih knjižnicah doma in na tujem so se anketirani uporabniki izkazali kot izkušeni, tenkočutni, zahtevni in samozavestni obiskovalci, če ne kar poznavalci knjižnic. Med pozornosti vrednimi so navedli naslednje knjižnice: Centralna tehniška knjižnica, Univerzitetna knjižnica Maribor, knjižnice različnih seminarjev dunajske univerze, Univerza v Cambridgeu (Faculty of Classics), University College London, francoska visokošolska knjižnica brez navedbe naziva⁵¹ ter atenska knjižnica, ki pa ima po mnenju uporabnice edino to pomanjkljivost, da se knjige lahko izposojajo le za fotokopiranje – zbirka je torej v celoti čitalniška in ni namenjena izposoji na dom.

4.3 RAZPRAVA

Na podlagi rezultatov ankete smo lahko potrdili oziroma ovrgli štiri uvodoma zastavljene hipoteze. Naša predpostavka (hipoteza 1), da večina uporabnikov slabo pozna trenutno postavitev gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo se je izkazala kot pravilna. Potrdimo lahko tudi hipotezo 2, in sicer, da se uporabniki pri iskanju ustreznega gradiva s težavami soočijo šele, kadar so pred njimi izzivi bolj samostojnega raziskovanja in zbiranja informacij. Ravno tako se je kot pravilna izkazala predpostavka (hipoteza 3), da si uporabniki želijo sami poiskati gradivo v prostem pristopu, obenem pa odkriti še gradivo, ki bi utegnilo biti uporabno, a zanj niso izvedeli preko kataloga. Predpostavka, da trenutna postavitev potrebuje reorganizacijo (hipoteza 4) deloma drži, deloma ne, zato je nismo mogli v celoti niti potrditi niti ovreči. Večini anketiranih uporabnikov namreč trenutna postavitev (presenetljivo) ustreza. Ker pa mnenja nismo mogli preveriti pri vseh potencialnih uporabnikih in ker je analiza rezultatov pokazala različna pričakovanja, zadržanost do sprememb ter celo bojazen, da se ne bi skazilo duše in posebnosti obravnavane knjižnice, bo morala knjižnica najti ustrezno srednjo

⁵⁰ Na to je opozorila že analiza odgovorov v drugem sklopu, kar namiguje na izjemno pazljivost pri morebitnih posegih in spremembah, da ne bi z njimi uporabnikov odvrčali ali prikrajšali.

⁵¹ Po opisu anketirane uporabnice ima celotno zbirko postavljeno v prostem pristopu, je ogromna in zelo dobro označena, edini pogoj za učinkovito brskanje in iskanje v njej je »funkcionalna pismenost«.

pot. Reorganizacijo postavitve v prosti pristop bi bilo torej zaenkrat najbolj zaželeno in učinkovito izpeljati brez drastičnih sprememb in večjih posegov v ureditev knjižničnega prostora.

Tudi v raziskovalnih vprašanjih raziskave OHK – prostor kot storitev (Vilar in Južnič, 2017) je avtorja zanimalo, kako pomembne so študentom določene storitve kot npr. knjižnični prostor, čitalnica, odpiralni čas in nenazadnje postavitev v prostem pristopu. Eno od zastavljenih vprašanj je bilo, kako pomemben bi bil študentom prosti pristop, če bi OHK selili v nove prostore. Presenetljivo so bili študentje Oddelka za klasično filologijo najmanj zainteresirani za družabni prostor znotraj knjižnice, oziroma se jim sploh ni zdel pomemben del storitev. V anketi med odgovori, česa si najbolj želijo v novih prostorih, so isti študentje po pomembnosti najvišje ovrednotili daljši odpiralni čas in prosti pristop. Tudi tam se je pojavilo nekaj nejasnosti okrog razumevanja prostega pristopa: v anketah namreč splošno⁵² ni bil izpostavljen kot zelo pomemben, medtem ko so ga v intervjujih študentje ovrednotili kot zelo zaželeno storitev, zlasti zaradi možnosti brskanja po gradivu. Presenetljivo študentje v povprečju prav tako niso bili naklonjeni združenju oddelčnih knjižnic v en skupni prostor in centralizirano postavitve. Podobno kot v naši anketni raziskavi, so študentje Oddelka klasične filologije že v raziskavi o prostorih in storitvah OHK (Vilar in Južnič, 2017) slabo ocenili stanje čitalnice, urejenost prostora in opreme ter odpiralni čas – obenem so te dejavnike ocenili kot njim zelo pomembne. Ideji skupnih združenih oddelčnih knjižnic v skupnem prostoru OHK niso bili naklonjeni. V isti raziskavi so knjižničarji v intervjujih izrazili zadržke do prostega pristopa, predvsem zaradi strahu pred nepreglednostjo in izgubo nadzora nad posameznimi zbirkami ter zaradi neustreznosti takrat predlaganih prostorov. Obenem so opozorili, da bi v novih prostorih potrebovali prostor za hrambo gradiva, ki potrebuje posebne pogoje in zaščito. Knjižničarji so izrazili tudi, da bi gradivo v primeru uvedbe prostega pristopa želeli ravno zaradi pomena brskanja in pregleda nad zbirkami ohraniti v samostojnih zbirkah ločenih oddelkov⁵³. Zanimivo je raziskava OHK nadgradila tudi ugotovitev raziskave v knjižnici Univerze v Utrechtu (Wilders, 2017), ki je zaznala očitne razlike v rabi elektronskih in tiskanih virov med študenti naravoslovno-tehniških in humanističnih študijev. Raziskava o OHK je potrdila, da je

⁵² V povprečju odgovorov vseh anketiranih študentov za razliko od tistih s klasične filologije.

⁵³ Dober primer takšne združitve je Knjižnica Filozofske fakultete v Zagrebu, ki za namen takšne postavitve uporablja tudi svojo klasifikacijo (glej https://saturn.ffzg.hr/raspored_gradje/index.cgi).

humanistika bolj naklonjena tiskanim virom, zaznala pa je celo razlike med družboslovnimi in humanističnimi študijskimi programi na Filozofski fakulteti.

5 PREDLOGI ZA IZBOLJŠAVE V POSTAVITVI GRADIVA V KNJIŽNICI ODDELKA ZA KLASIČNO FILOLOGIJO

Na podlagi analize trenutnega stanja, rezultatov ankete med uporabniki in primerljivih raziskav na področju prostega pristopa v visokošolskih knjižnicah v nadaljevanju predstavljamo nekaj izboljšav. Ugotovili smo, da je fizični dostop do tiskanih virov v prostorih visokošolskih knjižnic še zlasti na področju humanističnih ved treba nujno ohranjati, omogočati in spodbujati. Ugotovili smo tudi, da je obenem treba upoštevati hitrost in nepredvidljivost procesov na univerzah 21. stoletja. Ti bodo vedno bolj terjali prilagajanje načina postavitve in preoblikovanje zbirk spreminjajočim se potrebam uporabnikov. Iz tega je izhajala naša nadaljnja ugotovitev, da je največja prednost, ki je obenem pomanjkljivost knjižnice Oddelka za klasično filologijo, prav njena majhnost. Ta dopušča obvladljive spremembe na policah, obenem pa je preverjanje potreb in zadovoljstva uporabnikov v majhnih knjižnicah veliko lažje, saj njihove potrebe niso tako zelo raznovrstne, komunikacija je bolj neposredna ipd. Ugotovili smo, da je dostopnost tiskanih virov v obravnavani knjižnici treba nuditi, čeprav so uporabniki izrazili deljeno mnenje o tem, ali je za to nujno potrebna tudi postavitev v prosti pristop. Anketa je namreč pokazala, da so na splošno zadovoljni s storitvami, povezanimi z izposajo. Na tem mestu pa se je porajalo vprašanje, ali je minimalna aktivnost uporabnika na račun maksimalne aktivnosti knjižničarke nujno tudi najboljša možnost. Prihranek časa uporabnikom vsekakor koristi, a jih je treba pri iskanju in brskanju nujno aktivirati, da bi lahko po svojih individualnih zmožnostih in potrebah razvijali veščine poizvedovanja in poglobljenega raziskovanja.

Dejstvo je, da je preoblikovanje prostora obravnavane knjižnice močno omejeno s prostorskimi, časovnimi, finančnimi in kadrovskimi omejitvami. Ugotovili smo, da so ti dejavniki problematični že vse od ustanovitve. Pa vendar je znotraj teh omejitev mogoče izpeljati nekaj sprememb, za katere smo predvidevali, da bi lahko bistveno izboljšale kakovost storitev, bolje izpolnjevale informacijske potrebe uporabnikov, prispevale k razvoju informacijske pismenosti in nenazadnje pospeševale samostojnost, samozavest in svobodo pri spoznavanju knjižnične zbirke ter njenih potencialov v študijsko-raziskovalnih dejavnostih. Z ozirom na morebitne ponovne selitvene načrte OHK smo upoštevali tudi to možnost in predloge za spremembe

prilagodili tako, da bo prosti pristop lahko zaživel tako v obstoječem prostoru kot tudi v morebitnem večjem ali celo skupnem prostoru OHK. Najprej predstavljamo nekaj možnih kratkoročnih zasilnih rešitev⁵⁴, ki ne bi preveč šokirale uporabnikov, nato sledi predstava o bolj smiselnih dolgoročnih rešitvah, ki pa so žal manj možne.

Na podlagi v anketi izraženih želja in rezultatov primerljivih raziskav je bilo ugotovljeno, da je v klasičnofilološki knjižnici za vzpostavitev prostega pristopa nujen odpis ali vsaj umik večjega dela fonda v skladišče. Večina periodike je že v skladišču, v prostem pristopu bi bilo smiselno ohranяти le zadnja dva ali tri simbolične letnike oddelčnih revij *Keria* in *Clotho*. Odpis večjega obsega bi knjižnica nadaljevala z zastarelim in nepopravljivo poškodovanim gradivom, kar bi bistveno sprostilo prostor – največja prepreka za izvedbo odpisa v večjem obsegu še vedno ostaja pomanjkanje časa zaposlene v knjižnici, težave bi lahko nastale tudi zaradi večjih vrzeli, kjer je gradivo razvrščeno po tekoči številki⁵⁵. V letu 2025 se bo izvajala inventura OHK, kar bo idealna priložnost za temeljit pregled ustreznosti gradiva in sprotno označevanje enot za predlog odpisa. Za trenutno stanje so poleg odpisa in izločitve gradiva mogoče še začasne rešitve, kot je npr. pregrada prostora z vitrinami⁵⁶, v katerih bi knjižnica hranila gradivo, ki potrebuje zaščito, v vitrine pa bi lahko dodala še dve posebni zbirki, Simonitijevo in Gantarjevo knjižnico. Gradivo s posebnim statusom bi tako bilo zaščiteno, delovni prostor za zaposleno pa delno ločen od polic v prostem pristopu. Nemoteč in bolj intimen bi tako postal tudi »bralni kotiček«, ki je že sedaj improvizirano vzpostavljen in se uporablja po dogovoru. Pregradne vitrine bi lahko bile postavljene kot podaljšek sredinske police, ki poteka desno od vrat vse do okna, vendar bi pri selitvi gradiva na policah knjižnica morala na police, ki bi se nahajale znotraj območja delovnega prostora za zaposleno, postaviti gradivo, ki ne bi bilo v prostem pristopu⁵⁷. Prostorsko zadevo bi sicer najbolj učinkovito rešil kabinet za strokovno službo oddelka, ločen od knjižnice⁵⁸.

⁵⁴ Za lažjo predstavo glej tloris knjižnice na Sliki 1 in seznam internih oznak v Prilogi 1.

⁵⁵ Te vrzeli bi ali postopoma zapolnjevali z nabavo gradiva (kar bi trajalo več let) ali pa z dodelitvijo novih tekočih števil v signaturah enot, ki bi ostale na policah (boljša varianta, saj je hitrejša in obenem ponuja tudi priložnost za na novo vzpostavljen vrstni red razvrstitve enot po tekočih številkah).

⁵⁶ Z zatemnjenim steklom, ki bi gradivo ščitilo pred svetlobo.

⁵⁷ Knjižnični prostor bi tako bil razpolovljen na dva dela: »uporabniški prostor« s prostim pristopom in čitalniškimi mesti ter »delovni prostor« za zaposleno.

⁵⁸ To je bilo predvideno v enem od nerealiziranih načrtov OHK, po katerem naj bi združili knjižnici za klasično filologijo in umetnostno zgodovino.

Po sprostitvi prostora bi knjižnica lahko gradivo s previsokih polic prestavila na uporabnikom lažje vidljive in dosegljive police, na previsoke pa bi premaknila gradivo, za katerega ni potrebe po prostem pristopu. Glede na to, da je v zbirki tudi velik del gradiva, ki je za študijsko-raziskovalni proces sicer nepogrešljiv, a zanj prosti pristop ne bi imel smisla (npr. kritične izdaje latinskih in starogrških del in Loebova dvojezična zbirka klasičnih besedil), bi to gradivo brez sprememb lahko ostalo na policah, ki bi se nahajale znotraj delovnega prostora. Medtem bi na drugi strani vitrin, v prostoru s prostim pristopom in za uporabnike, na policah namenjenih prostemu pristopu, knjižnica gradivo presignirala in ustrezno tematsko in/ali v abecednem redu razporedila znotraj posameznih internih oznak.

Na podlagi izkušenj z uporabniki in rezultatov ankete kljub razmeroma ustrezni višini polic najbolj korenito presigniranje potrebuje gradivo z internima oznakama III in IV (grška in latinska besedila s komentarji, po katerih je zaradi trenutne postavitve po tekoči številki nemogoče brskati in iskati, zato bi jih bilo treba preurediti v postavitev po abecednem vrstnem redu imen avtorjev po zgledu Pre – Prevodi v slovenščino). Gradiva s teh področij je v knjižnici največ in se najpogosteje uporablja. Enako velja za gradivo znotraj internih oznak Var.0–Var.10, medtem ko je pred tem treba med ustrezne »podoznake« nujno razvrstiti še neurejeno gradivo znotraj splošne Var. in sprostiti dostopnejše nižje police⁵⁹. Za vse oznake Varia (Var.0–10) bi bilo smiselno in najbolj praktično ohraniti postavitev po tekoči številki. Izziv predstavlja tudi gradivo z internima oznakama VI – Študije o grški književnosti in VII – Študije o rimski književnosti. Glede na to, da podobno kot gradivo z oznako Var. in Var.0–Var.10 kliče po brskanju po temah⁶⁰, bi najbolj smiselno bilo presignirati tako, da bi se znotraj VI in VII oblikovale skupine gradiva, združenega po avtorjih ali literarnih zvrsteh, ki jih študije obravnavajo. Z gradivom z jezikoslovnega področja pod V, V L, V G in V NG trenutno ni posebnih težav, saj ga uporabniki po izkušnjah zaradi specifik lahko najdejo s pomočjo signature v COBISS+. Zaradi funkcionalnosti je predvidena ohranitev obstoječih internih oznak, na bolj vidnih označbah polic, pa bo knjižnica dopisala še pojasnila po zgledu legende

⁵⁹ O problematiki manj opaznega, a relevantnega gradiva na najnižjih in najvišjih policah je bila izvedena tudi raziskava: Broadbent, D. (2020). The highs and lows of physical browsing: how shelf position affects book usage in academic libraries. *The Journal of Academic Librarianship*, 46(1), 1–5. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2019.102074>.

⁶⁰ Za pripravo pisnih nalog, seminarjev, zaključnih nalog, pripravo predavanj, pisanje znanstvenih prispevkov ipd.

Janžekovič, N., Postavitev knjižničnega gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: analiza stanja in predlogi za izboljšave. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

na knjižničnem tlorisu⁶¹ (npr. III – Klasični, svetopisemski, bizantinski grški teksti). Po zgledu ureditve v knjižnici za geografijo bi na stranice polic v dobro vidnih in razumljivih tabelah dodala še informacije, katera področja in UDK⁶² lahko uporabniki najdejo znotraj internih oznak na policah. Referenčna zbirka⁶³, ki je sicer manj v rabi zaradi bolj praktičnih elektronskih različic, je deloma že postavljena v prostem pristopu, saj se potrebuje med urami določenih predmetov. Improvizirano so najpogosteje uporabljani slovarji zaradi vsakodnevne uporabe na seminarjih in vajah razvrščeni kar na okenski polici, kjer so najlažje dostopni. Na podoben način je za študijske ure pripravljen tudi izbor gradiva, zbran s področij različnih internih oznak za posamezne avtorje, ki se tekoče študijsko leto obravnavajo na seminarjih⁶⁴. PK – Priročniki so v knjižnici trenutno najtežje dostopni, a bi jih po sprostitvi prostora v obstoječi postavitvi lahko le prestavili na lažje dosegljive police. Učbeniki in delovni zvezki so namenjeni za čitalniško rabo ter za rabo pri urah seminarjev in vaj, a njihova trenutna pozicija v zaklenjeni omari na hodniku za ta namen ni najugodnejša. Zato bi jih bilo najbolj smiselno preseliti v »čitalniško-uporabniški« del po predlogu pregrajene knjižnice.

Po postopnem preoblikovanju obstoječega prostora in preureditvi postavitve gradiva bi nato knjižnica na spletu in v njenem prostoru objavila prenovljen tloris z razlago nove postavitve in natančnimi napotki za iskanje in raziskovanje gradiva, uporabnike pa bi povabila na predstavitev nove ureditve. Prosti pristop v obravnavani oddelčni knjižnici bi bilo smiselno zasnovati znotraj trenutnega knjižničnega prostora tako, da bi tudi v primeru selitve ali združevanja oddelkov lahko brez težav ohranila enotnost zbirke in postavitev njenega gradiva⁶⁵, in sicer tako, da bi ohranila posamezne interne oznake in jih po potrebi v kosih razstavila in sestavila v poljubnem vrstnem redu na policah, ob tem pa pustila dovolj prostora v skladu s predvideno nabavo.

⁶¹ Glej Sliko 1.

⁶² Glej Prilogo 2.

⁶³ To je zbirka precej zajetnih slovarjev, leksikonov, atlasov in enciklopedij v več zvezkih.

⁶⁴ Na za to namenjeni polici so zbrane npr. najpomembnejše kritične izdaje, izdaje izvirnih besedil s slovnično-vsebinskim komentarjem, prevodi v slovenščino in druge jezike ter literarne študije o izbranem avtorju – trenutno npr. o rimskih pesnikih Ovidiju in Properciju.

⁶⁵ Podobno so načrtovali ob selitvi CTK, kar je opisano v članku: Lebez, M. (2004). Deset let razvoja postavitvene sistematike knjižničnega gradiva v prostem pristopu Centralne tehniške knjižnice (1993–2003). *Knjižnica*, 48(1-2), 183–194.

Za dolgoročnejšo rešitev problematike prostora in neovirano omogočanje postavitve gradiva v prostem pristopu ter kvalitetnejših storitev pa bi bilo nujno treba ločiti delovni mesti zaposlene v obravnavani knjižnici od delovnega mesta v strokovni pisarni in zagotoviti zaposlitev za polni delovni čas. Velik korak k temu bi bil že omenjen ločen kabinet strokovne službe. »Majhnost« oddelka, ki se meri po številu vpisanih študentov in zaposlenih, namreč ne pomeni manj delovnih nalog in obsega dela, pa tudi ne manj uporabnikov in časa za svetovanje. Če temu prištejemo vpliv bolonjske reforme, ki z večjo izbirnostjo predmetov briše meje med oddelki in upoštevamo posledice večletne kadrovske problematike, zaradi katere so se razmere v knjižnici slabšale zaradi kopičenja čakajočih opravil, je težavnost pri reševanju problema jasna. Izboljšav v kratkem času zato ne moremo pričakovati. Glede na rezultate ankete sprememba postavitve gradiva ni prioriteta želja anketirancev, bolj se poudarja želja po čitalniškem prostoru in daljšem urniku odprtosti. Za njeno uresničitev pa knjižnica potrebuje dva fizično primerno ločena prostora – prostor za nemoteno strokovno obdelavo gradiva in administrativna dela ter prostor s postavitvijo gradiva v prostem pristopu in čitalniškimi mesti za študij in raziskovalno delo.

6 ZAKLJUČNE MISLI

Podobno kot so napovedali izumiranje starodavnih, danes t. i. »mrtvih« jezikov, ki sčasoma niso bili več nikogaršnji materni jezik ter so preživeli in še živijo tako rekoč na papirju, tako po tej analogiji nekatere raziskave in avtorji zadnja desetletja napovedujejo izumrtje tiskanih virov in z njimi knjižnic s klasičnimi storitvami, kot je denimo izposoja. Ker pa so nekateri pojavi kot npr. »mrtvi« jeziki in civilizacijski dosežki, kot sta npr. izum tiska in stoletja kasneje svetovnega spleta, dragoceni in prelomni ter vsak po svoje prispevajo k bogatenju človeštva, vendarle obstajajo načini za plodovito sobivanje »starega« in »novega«. V knjižnici Oddelka za klasično filologijo vztrajajo ostanki nekoliko zastarele, uporabniku nerazumljive postavitve, ureditve in označevanja gradiva še iz časov licejskih knjižnic, ko so knjige hranili v omarah. Te »šifre« oziroma starodavni nerazumljivi knjižničarski jeziki sedaj potrebujejo ustrezen »komentar« za razumevanje, če naj bodo funkcionalni in zanimivi. Prosti pristop in modeli postavitve, ki so dobro komentirani in s tem uporabniku razumljivi, so torej nujna sestavina visokošolskega prostora, ki se mora ohranjati in negovati vzporedno z veščinami poizvedovanja v elektronskih zbirkah, sodobnih informacijskih virih in vzporedno z virtualnimi knjižničnimi prostori. Tako kot s preučevanjem in razumevanjem starodavnih jezikov lažje razumemo sodobne, ki izvirajo

iz njih, tako lahko z ohranjanjem in urjenjem starodavnih veščin poizvedovanja, iskanja in brskanja po tiskanih informacijskih virih bolje razvijamo informacijsko pismenost v času izobilja informacij. Zato je pomen pričujoče naloge tudi v tem, da opozarja na prednosti prostega pristopa in tiskanih virov. Odpira tudi vprašanja in spodbuja k razmisleku o nadaljnjem raziskovanju optimalnih možnosti in modelov postavitve gradiva v visokošolskih knjižnicah, saj zaenkrat še ni bilo opravljenih veliko raziskav in ni na voljo veliko literature na to temo.

Med omejitvami, ki smo jih pričakovali pri izvedbi naše raziskave, je bil preveč heterogen raziskovalni vzorec anketiranih in njihovo morebitno premajhno poznavanje problematike. Druga predvidena omejitev je bila nevarnost kratkoročne uporabnosti rezultatov in ugotovitev, saj se naloge in prostor visokošolske knjižnice v času hitrega razvoja tehnologije ter porasta elektronskih informacijskih virov nepredvidljivo spreminjajo, vzporedno z njimi pa tudi pričakovanja in potrebe bodočih generacij študentov. Primerjave z drugimi knjižnicami bodo za iskanje rešitev oziroma predlogov na podlagi že obstoječih zgledov sicer koristne, a pri tem ne smemo zanemariti dodatnih dejavnikov za realizacijo sprememb v obravnavani knjižnici. Kadrovske in prostorske omejitve predstavljajo nevarnost, da bodo izboljšave v praksi vsaj še nekaj časa neizvedljive. Pričakovana ovira je lahko tudi ugotovitev, da ciljni uporabniki v večini niti nimajo izrazite želje po spremembah. Uporabnost te raziskave bo zato predvsem dolgoročno naravnana, a vendarle pomembna, saj gre za knjižnično zbirko, ki je posebnega kulturno-zgodovinskega pomena. Iskale se bodo nove izvirne rešitve za zbirko, ki bo lahko zaživela kot knjižnični prostor z tudi javnosti bolj dostopno vsebino, ki je edinstvena v tem prostoru in pomembna za vse generacije. In nenazadnje, z raziskavo smo opozorili tudi na klasične knjižnične storitve, ki se v visokošolskih knjižnicah zadnja leta morda zapostavljajo na račun sodobnih trendov.

Glede na potrjeno hipotezo, da večina anketiranih uporabnikov obravnavane knjižnice slabo pozna trenutno postavitev gradiva in ker je anketa pokazala, da trenutna postavitev reorganizacije ne potrebuje nujno, predlagamo, da se pred dolgoročnimi spremembami izvedejo še dodatne raziskave, ki bi bolj razjasnile potrebe ciljnih uporabnikov. Smiselno bi bilo npr. opraviti intervjuje s čim več študenti in zaposlenimi na Oddelku za klasično filologijo, anketo pa razširiti še na ostale študente uporabnike in na primerjavo uporabnikov med sabo (npr. razlike med letniki študija, študijskimi programi, pedagoškimi in nepedagoškimi smermi ter razlike med zaposlenimi in študenti). Širše, izven konteksta obravnavane knjižnice, bi lahko v

primeru združevanja oddelkov OHK v prihodnosti z ozirom na post-pandemične spremembe v dojemanju prostora in storitev visokošolskih knjižnic ponovili raziskavo, ki sta jo opisala Vilar in Južnič (2017), toda s poudarkom na raziskovanju odnosa ciljnih uporabnikov do postavitve gradiva. Dalje, še bolj splošno, a vendarle vezano na tematiko, predlagamo tudi raziskavo vpliva postavitve gradiva v prostem pristopu na uspešnost učenja in raziskovanja v visokošolskih knjižnicah ter primerjalno analizo postavitve gradiva v prostem pristopu v različnih visokošolskih knjižnicah glede na različne dejavnike, kot so npr. velikost knjižnice, število uporabnikov, vrsta gradiva, kraj fakultet ipd. Predlagamo tudi raziskavo vpliva postavitve gradiva v prostem pristopu na učinkovitost iskanja in uporabe gradiva v visokošolski knjižnici ter analizo trendov in smernic postavitve gradiva v prostem pristopu v visokošolskih knjižnicah v luči digitalizacije in razvoja informacijske tehnologije.

7 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA

- Ambrožič, M. (2012). Preobrazba visokošolskih knjižnic za učinkovito podporo spremenjenim matičnim okoljem. *Knjižnica*, 56(4), 57–93.
- Dokument o upravljanju, izgradnji in razvoju knjižnične zbirke ter zagotavljanju dostopa do elektronskih informacijskih virov Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete.* (30. 1. 2024). Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta. https://www.ff.uni-lj.si/sites/default/files/documents/240130_Dokument_o_upravljanju_knjiznicne_zbirke_OHK_FF%20%281%29.pdf
- Gleasner, R. M. (2023). Clear the floor: one library's approach to the removal and integration of items from two print journal collections. *Library Resources and Technical Services*, 67(2), 53–61. <https://doi.org/10.5860/lrts.67n2.13>
- Instrukcija za cesarsko kraljevske univerzitetne in študijske biblioteke, začasno izdana z dekretom študijske dvorne komisije z dne 23. julija 1825, št. 2930. (2007). *Knjižnica*, 51(posebna izd.), 23–56.
- Kanič, I., Leder, Z., Ujčič, M., Vilar, P. in Vodeb, G. (2011). *Bibliotekarski terminološki slovar*. Amebis. <http://www.termania.net/slovarji/85/bibliotekarski-terminoloski-slovar>
- Kohl, L., Bénéaud C. L. in Bordeianu, S. (2017). Finding shelf space in an academic library: a multifaceted approach. *Technical Services Quarterly*, 34(3), 268–282. <https://doi.org/10.1080/07317131.2017.1321378>

Janžekovič, N., Postavitev knjižničnega gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: analiza stanja in predlogi za izboljšave. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

- Logar-Pleško, A. (2002). Visokošolske knjižnice in njihova vloga pri prenovi univerzitetnega študija na prehodu v novo tisočletje. V M. Dolgan-Petrič (ur.), *Razvoj visokošolskih knjižnic za univerzo 21. stoletja: zbornik referatov* (str. 39–53). Centralna tehniška knjižnica.
- Lovenjak, M. in Južnič, P. (2014). Prostori Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete nekoč, danes in jutri? V M. Ambrožič in D. Vovk (ur.), *Skupaj smo močnejši: povezovanje, sodelovanje in etično delovanje* (str. 86–90). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-6J269FZ3/373f2aed-a86a-499b-8c08-d18e92a7d359/PDF>
- ODonnell, P. in Anderson, L. (2022). The university library: places for possibility. *New Review of Academic Librarianship*, 28(3), 232–255. <https://doi.org/10.1080/13614533.2021.1906718>
- Pivec Stele, M. (1933). *Naše knjižnice: poskus statistike*. <http://www.dlib.si/?URN=URN:NBN:SI:DOC-ZKSFJJQN>
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične javne službe. (2023). *Uradni list RS*, št. 28/2023. *Strokovni standardi in priporočila za visokošolske knjižnice: (za obdobje od 1. junija 2021 do 31. maja 2030)*. (2021). Nacionalni svet za knjižnično dejavnost.
- Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za klasično filologijo. (b. d.). *Knjižnica*. <https://classics.ff.uni-lj.si/knjiznica-oddelka-za-klasico-filologijo>
- Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta. (2023). *Vodnik po knjižnicah 2023/24: Osrednja humanistična knjižnica (OHK FF)*. https://www.ff.uni-lj.si/sites/default/files/documents/ULFF23-24_ohk%20SLO.pdf
- Uredba o osnovnih storitvah knjižnic. (2003). *Uradni list RS*, št. 29/03, 162/22.
- Vilar, P. in Južnič, P. (2017). Central Humanist Library at Faculty of Arts, University of Ljubljana: yesterday – today – tomorrow? *Information and Learning Science*, 118(1-2), 90–106. <https://doi.org/10.1108/ILS-04-2016-0026>
- Wilders, C. (2017). Predicting the role of library bookshelves in 2025. *The Journal of Academic Librarianship*, 43(5), 384–391. <https://doi.org/10.1016/j.acalib.2017.06.019>
- Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1). (2001). *Uradni list RS*, št. 87/2001, 96/2002 – ZUJIK, 92/2015.
- Zakon o visokem šolstvu (ZviS). (1993). *Uradni list RS*, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ,

Janžekovič, N., Postavitev knjižničnega gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo
Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: analiza stanja in
predlogi za izboljšave. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

65/17, 175/20 – ZIUOPDVE, 57/21 – odl. US, 54/22 – ZUPŠ-1, 100/22 – ZSZUN in
102/23 – Zvis-M.

PRILOGE

Priloga 1: Seznam kod, ki se vnašajo pod interno oznako po lokalnem šifrantu Oznaka podlokacije v signaturi

1	CF	Collection des Universités de France
2	CP	Corpus scriptorum Latinorum Paravianum
3	Dipl	Diplomske naloge
4	DiplB	Diplomska dela - bolonjski študij
5	Diss	Doktorske
6	E	Érasme
7	GOE	Göschel
8	I	Novogrški teksti
9	II	Študije o novogrški književnosti
10	III	Klasični, svetopisemski, bizantinski grški teksti
11	IV	Latinski teksti
12	KBI	Keimena vyzantines istoriographias
13	KR	Kröner
14	LA	Langenscheidt
15	L G	Grški slovarji
16	L L	Latinski slovarji
17	L NG	Novogrški slovarji
18	LO	Loeb Classical Library
19	Mag	Magistrska dela
20	NuG	Aus Natur und Geisteswelt
21	OL	Orbis Latinus
22	Ox	Oxford
23	Pap	Papirusi
24	Per	Serijske publikacije
25	PhR	Philosophische Reihe
26	PK	Priročniki
27	Pre	Prevodi
28	R	Reclam
29	S	Signorelli
30	SepK	Separati
31	T	Bibliotheca Teubneriana
32	TB	Tusculum-Bücher
33	U	Učbeniki
34	U G	Grški učbeniki
35	U L	Latinski učbeniki
36	U NG	Novogrški učbeniki

Janžekovič, N., Postavitev knjižničnega gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo
 Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: analiza stanja in
 predlogi za izboljšave. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

37	UT	Edizioni UTET
38	V	Lingvistika
39	Var.0	Splošno o klasični filologiji, pisave, rokopisna tradicija, bibliografije
40	Var.1	Filozofija
41	Var.10	Recepcija antike
42	Var.2	Religija, mitologija
43	Var.3	Družbene vede
44	Var.6	Uporabne znanosti. Medicina. Tehnika
45	Var.7	Umetnost, glasba, šport
46	Var.8	Literarna teorija
47	Var.9	Zgodovina, biografije, arheologija, geografija
48	Var	Varia – razno
49	V G	Grški jezik
50	VI	Študije o grški književnosti
51	VII	Študije o rimski književnosti
52	V L	Latinski jezik
53	V NG	Novogrški jezik
54	Zb	Zborniki
55	ZbS	Spominski zborniki
56	GAN	Gantarjeva zapuščina (*posebna zbirka v pripravi)
57	OHK TZ	Antikvarno gradivo v trezorju (posebna zbirka)
58	SIM	Simonitijeva zapuščina (posebna zbirka)

Priloga 2: Seznam UDK vrstilcev, ki se uporabljajo v knjižnici za klasično filologijo

Signature v knjižnici KLF – UDK sistem (polje 996/997u)

0	Splošno
003	Pisave. Kratice. Simboli
01	Bibliografije
030	Enciklopedije. Leksikoni
035	Znanstveni priročniki
038	Slovarji
05	Periodika
075	Učbeniki
1	Filozofija
2	Verstvo. Bogoslovje
29	Nekrščanska versta in kulti
292	Starogrška in starorimska vera. Klasična mitologija
3	Družbene vede
34	Pravo
39	Etnologija. Etnografija. Šege. Ljudsko življenje. Sociologija in kulturna antropologija
5	Prirodoslovne vede
6	Uporabne znanosti. Medicina. Tehnika
7	Umetnost. Glasba. Šport
72	Arhitektura
73	Kiparstvo in sorodne umetnosti
791/792	Filmska umetnost. Filmi. Gledališče
8	Jezik. Jezikoslovje. Književnost
800	Splošno o jezikoslovju in književnosti. Filologija
801	Pomožne vede in viri za filologijo
801.6	Prozodija: metrika, ritem in verzne oblike
808.5	Govorništvo
81	Jezikoslovje. Jeziki
81'25	Teorija prevajanja. Prevajanje
811.12	Italški jeziki
811.124	Latinščina
811.124'02	Klasična latinščina
811.124'04	Srednjeveška latinščina
811.124'06	Moderna latinščina
811.14	Grščina
811.14'02	Klasična grščina

811.14'03	Svetopisemska grščina (koiné)
811.14'04	Bizantinska grščina
811.14'06	Moderna grščina
82	Književnost
82.0	Literarna teorija
82.09	Literarne študije
821.124'02/'04	Klasični in srednjeveški latinski teksti
821.124'06	Moderni latinski teksti
[821.124+821.14].09	Študije o klasični književnosti
821.124.09	Študije o rimski književnosti
821.124.09-1	Študije o rimski poeziji
821.124.09-2	Študije o rimski dramatiki
821.124.09-3/-9	Študije o rimski prozi in ostalih literarnih vrstah
821.14'02/'04	Klasični, svetopisemski in bizantinski grški teksti
821.14'06	Moderni grški teksti
821.14.09	Študije o grški književnosti
821.14.09-1	Študije o grški poeziji
821.14.09-2	Študije o grški dramatiki
821.14.09-3/-9	Študije o grški prozi in ostalih literarnih vrstah
902/904	Arheologija
929	Biografske in sorodne študije
93/94	Zgodovina nasploh
930.85	Kulturna zgodovina
931	Zgodovina starega veka
931(37)	Zgodovina starega Rima
931(38)	Zgodovina stare Grčije

Priloga 3: Anketni vprašalnik

ANKETA O POSTAVITVI GRADIVA V KNJIŽNICI ODDELKA ZA KLASIČNO FILOLOGIJO OSREDNJE HUMANISTIČNE KNJIŽNICE FILOZOFSKE FAKULTETE V LJUBLJANI

Za namen priprave pisne naloge za bibliotekarski izpit, naslovljene Postavitev knjižničnega gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: analiza stanja in predlogi za izboljšave izvajamo raziskavo o stanju prostorske ureditve oziroma postavitve gradiva v obravnavani knjižnici. Pripravili smo anketo, ki je popolnoma anonimna in katere izpolnjevanje traja približno 5 minut. Vaše sodelovanje v anketi je zelo pomembno, saj bo podalo pomembne informacije in mnenje uporabnikov o trenutnem stanju ter o pričakovanjih, kakšne so možnosti za izboljšave stanja v prihodnosti.

Opomba: v anketi uporabljeni izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, se uporabljajo kot nevtralni za moški in ženski spol.

Q1: Vaš status:

- ☐ študent (prva stopnja oz. dodiplomski študij)
- ☐ študent (druga stopnja oz. magistrski študij)
- ☐ študent (tretja stopnja oz. doktorski študij)
- ☐ zaposlen kot pedagoški delavec in raziskovalec
- ☐ drugo:

Q2: Kako pogosto obiskujete knjižnico Oddelka za klasično filologijo?

- ☐ več kot trikrat tedensko
- ☐ vsaj enkrat tedensko
- ☐ vsaj enkrat mesečno
- ☐ samo med izpitnim obdobjem
- ☐ nekajkrat na leto
- ☐ drugo:

Q3: Za katere namene najpogosteje prihajate v knjižnico Oddelka za klasično filologijo?

(Izberite dva najpogostejša razloga.)

- ☐ izpitna literatura
- ☐ lektira
- ☐ seminarske in druge pisne naloge

Janžekovič, N., Postavitev knjižničnega gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo
Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani: analiza stanja in
predlogi za izboljšave. Pisna naloga za bibliotekarski izpit

- ☐ za študijske ure na fakulteti: pri predmetih, kjer je poudarek na jeziku (učbeniki, slovarji, slovnice ipd.)
- ☐ za študijske ure na fakulteti: pri predmetih, kjer je poudarek na književnosti in kulturno-civilizacijskih temah (prevodi in latinska ter grška besedila s komentarji, literarne študije, enciklopedije, kulturno-civilizacijske študije ipd.)
- ☐ gradivo za prosti čas oziroma za lasten interes (neobvezno branje)
- ☐ raziskovalno delo, projekti
- ☐ drugo:

Q4: Ali veste, kaj v kontekstu knjižnice pomeni postavitev v prosti pristop?

- ☐ DA
- ☐ NE

Q5: Če je vaš odgovor na prejšnje vprašanje DA, na kratko pojasnite besedno zvezo postavitev v prosti pristop – kako jo razumete oziroma si jo predstavljate.

Q6: Ali veste, na kakšen način je postavljeno gradivo v knjižnici Oddelka za klasično filologijo? Izberite eno od spodnjih možnosti, za katero menite, da je najustreznejša.

- ☐ postavitev v prosti pristop (postavitev knjižničnega gradiva, urejenega po določenem sistemu glede na vsebino, v police, do katerih imajo uporabniki prost dostop in si lahko gradivo sami izbirajo)
- ☐ postavitev po numerusu currensu (postavitev po tekočih številkah)
- ☐ pultni sistem (ureditev knjižnice, pri kateri uporabnik nima dostopa do knjižničnega gradiva, ampak mu ga posreduje knjižničar)
- ☐ nič od navedenega

Q7: Ali vam obstoječe stanje dostopa do gradiva ustreza?

- ☐ DA
- ☐ NE
- ☐ ne zdi se mi pomembno

Q8: Si želite, da bi bilo gradivo v knjižnici Oddelka za klasično filologijo postavljeno v prosti pristop (postavitev knjižničnega gradiva, urejenega po določenem sistemu glede na vsebino, v police, do katerih imajo uporabniki prost dostop in si lahko gradivo sami izbirajo)?

- ☐ DA
- ☐ NE
- ☐ ne zdi se mi pomembno

Q9: Naštejte nekaj prednosti (največ štiri) obstoječe prostorske ureditve in postavitve gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo.

Q10: Naštejte nekaj pomanjkljivosti oziroma slabosti (največ štiri) obstoječe prostorske ureditve in postavitve gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo.

Q11: Ali se pri iskanju določenega gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo lahko znajdete sami, brez pomoči bibliotekarke?

- ☐ DA
☐ NE
☐ ne vem

Q12: Če ste pri prejšnjem vprašanju odgovorili z DA, pojasnite, na kakšen način iščete in kako si pri iskanju pomagata.

Q13: Kaj najbolj pogrešate v kontekstu dostopanja do gradiva v knjižnici Oddelka za klasično filologijo in kaj najbolj pričakujete v primeru spremembe postavitve gradiva.

Q14: Katere oddelčne knjižnice Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete poleg obravnavane še redno obiskujete in kako tam dostopate do gradiva (npr. samostojno iščete po policah, gradivo si izposojate samo pri izposojevalnem pultu ipd.)?

Q15: Z vidika dostopa do gradiva na kratko primerjajte vašo najbolj priljubljeno oddelčno knjižnico Osrednje humanistične knjižnice Filozofske fakultete s knjižnico Oddelka za klasično filologijo.

Q16: Če imate kakšno zelo dobro izkušnjo glede postavitve in uporabniku prijaznega načina dostopa do knjižničnega gradiva v kateri od drugih visokošolskih knjižnic (doma in v tujini), ki bi lahko bila zgleden primer, navedite ime zgledne knjižnice?

Q17: Bi nam želeli še kaj sporočiti v kontekstu anketne teme (predlogi, vprašanja, ali smo spregledali kaj bistvenega ipd.)?

Odgovorili ste na vsa vprašanja v tej anketi. Hvala za sodelovanje.